

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra myslivosti a lesnické zoologie

**Fakulta lesnická
a dřevařská**

**Vliv hmotnosti na trofejovou hodnotu kňourů v oboře
Sedlice**

Bakalářská práce

Autor práce: Michaela Plívová

Vedoucí práce: prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc.

2023

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michaela Plíková

Lesnictví
Ochrana a pěstování lesních ekosystémů

Název práce

Vliv hmotnosti na trofejovou hodnotu kňourů v oboře Sedlice

Název anglicky

Effect of body mass on hunting trophy of wild boar male in Sedlice game enclosure (SW Bohemia, Czech Republic)

Cíle práce

Zjistit vztah hmotnosti a trofejové hodnoty zbraní kňourů chovaných v oboře Sedlice.

Metodika

Literární přehled sledované problematiky. Popis sledovaného území. Popis zvolené metodiky získávání dat. Interpretace získaných výsledků ve vztahu k prostředí a managementu chovu černé zvěře ve sledované oboře. Vyhodnocení získaných dat pomocí jednoduchých statistických metod. Diskuze a srovnání dosažených výsledků s doposud zjištěnými literárními daty. Zobecnění získaných výsledků.

Harmonogram

1. Literární přehled do 31.11.2022
2. Popis sledovaného území a sestavení metodického postupu do 15.1.2023.
3. Získávání a vyhodnocení dat do 15.2.2023
4. Prvotní rukopis práce do 15.3.2023
5. Předložení finální verze práce do 31.3. 2023

Doporučený rozsah práce

30-50 str.

Klíčová slova

prase divoké, hmotnost, trofejová hodnota

Doporučené zdroje informací

- Fernandes-Llario P., Mateos-Quesada A., 199: Body size and reproductive parameters in wild boar, *Acta Theriologica*, 43:439-444.8
- Pedova P., Mattioli SW., Mattioly L., 1995: Body size and growth parameters in wild boars in Tuscani, Central Italy. *Ibex*, 3: 66-68.
- Spitz F., Valet G., Brisbin L. L., 1998: Variation in body mass of wild boars from Southern France. *Journal of Mammalogy*, 79,1: 254-259.
- Vach M., 2022: Zbraně kňourů a lebky šelem na výstavě Natura Viva 2021. *Myslivost*, 4: 24-32.
- Wolf R., Rakušan C., 1977: Černá zvěř. SZN Praha, 204 str.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – FLD

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra myslivosti a lesnické zoologie

Elektronicky schváleno dne 31. 8. 2022

doc. Ing. Vlastimil Hart, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 31. 8. 2022

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vliv hmotnosti na trofejovou hodnotu kňourů v oboře Sedlice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 04. 04. 2023

Michaela Plívová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své práce panu prof. Ing. Jaroslavu Červenému CSc. za poskytnuté rady, konzultace a podporu. Dále bych ráda poděkovala Ing. Jindřichu Brožovskému, odborníkovi v Sedlické oboře, za poskytnutí dat a důležitých informací a také rodině a přátelům za trpělivost a podporu během psaní této práce.

Vliv hmotnosti na bodovou hodnotu kňourů v oboře Sedlice

Souhrn

V roce 1972 začala několikaletá obnova Obory Sedlice a rekonstrukce oborní zdi společně s počátkem chovu černé zvěře. V následujících desetiletích byla Sedlická obora vybudována do dnešní podoby a divoká prasata cíleně chována pro trofejové účely. Od roku 2002 začala digitální evidence úlovků a výkazu trofejové hodnoty střelených kňourů; starší, papírová evidence se bohužel nedochovala. Jedná se o jednu z mála obor specializujících se na chov černé zvěře v České republice, díky čemuž poskytuje jednoznačné výsledky na poli výkazu trofejí a výsledky z ní patří mezi nejlepší ve střední Evropě. Nízké množství obor s černou zvěří je v České republice způsobeno náročností odhadu síly trofejí živých kňourů a vysokými stavy černé zvěře ve volné přírodě. Z historického hlediska, je prase divoké od dob Marie Terezie považováno za škodnou zvěř. Tato bakalářská práce se zaměřuje na posouzení vzájemného vztahu mezi hmotností kňourů a trofejové hodnotě jejich zbraní ve zmíněné sedlické oboře. Součástí je literární rešerše shrnující dosavadní poznatky o sledovaném druhu, historii a popisu Sedlické obory, charakteristice bodování trofejí a sledované problematice. Data pro vyhodnocení této práce byla sbírána na základě archivace parametrů střelených kňourů v letech 2002 až 2022, která byla prováděna takřka okamžitě po ulovení daného kusu. Celkem je za dvacetileté období k dispozici 143 záznamů, což poskytuje dostatečnou datovou základnu pro vyhodnocení výsledné teze. Výsledky této práce potvrzují starší odhady, že trofejová hodnota kňourů není závislá na hmotnosti jedince, ale na jeho věku.

Klíčová slova: prase divoké, hmotnost, trofejová hodnota

Effect of body mass on hunting trophy of wild boar male in Sedlice game enclosure (SW Bohemia, Czech Republic)

Summary

In 1972, several years of restoration began in the game reserve of Sedlice and reconstruction of the branch wall together with the beginning of breeding of wild boars. In the following decades, the Sedlice game preserve was built into today's form and the wild boars were purposefully bred for trophy purposes. Since 2002, the digital record of quarry and the trophy value of shot male boars have begun; unfortunately, the older, paper record has not been preserved. This is one of the few game reserves specialising in wild boar breeding in the Czech Republic, thanks to which it provides unambiguous results in the field of trophy reporting and results from it are among the best in Central Europe. This low amount of game reserve in the Czech Republic is due to the difficulty of estimating the strength of live boars' trophies, the high levels of wild boars in the wild, and largely from a historical point of view, since wild boar have been considered harmful animal since the days of Maria Theresa. This Bachelor thesis focuses on assessing the correlation between the weight of male boars and the trophy value of their trophies in Sedlice game reserve. It includes a literary research summarizing past knowledge of the observed species, the history and description of the Sedlice game reserve, the characteristics of trophy scoring and the issue of being pursued. Data to evaluate this work was collected by archiving the parameters of shot male boars between 2002 and 2022, which was done almost immediately after catching the individual. In total, 143 records are available over a 20-year period, providing a sufficient data base to evaluate the resulting thesis. The results of this work confirm older estimates that the trophy value of male boars is not dependent on the individual's weight, but on their age.

Keywords: wild boar, weight, trophy value

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce	12
3	Literární řešerše.....	13
3.1	Černá zvěř	13
3.1.1	Obecný popis	13
3.1.2	Rozšíření.....	14
3.1.3	Biologie	15
3.1.4	Potrava.....	17
3.1.5	Chrup.....	17
3.1.6	Věkové rozdělení	18
3.2	Popis sledovaného území.....	19
3.2.1	Obora Sedlice.....	19
3.2.2	Přírodní rezervace Sedlická obora	19
3.2.3	Historie Obory Sedlice	22
3.3	Chov černé zvěře v oboře Sedlice	24
3.3.1	Hlavní zásady pro úspěšný chov (Vejmělek 2007).....	24
3.3.2	Obnova obory a chovu zvěře	25
3.3.3	Krmení zvěře, krmiva a vliv na kvalitu trofeje	28
3.3.4	Lov kňourů, přehled lovu odchytem a odstřelem	29
4	Metodika	31
4.1	Metoda CIC	31
4.1.1	Měření trofejí	31
4.1.2	Pomůcky pro hodnocení trofejí.....	32
4.1.3	Hodnotitelské tabulka.....	33
4.1.4	Nejvyšší cena CIC Grand Prix.....	34
4.2	Hodnocení trofeje prasete divokého (Sus scrofa)	34
4.2.1	Vysvětlivky k hodnotitelské tabulce – prase divoké:.....	35
4.2.2	Bodové rozpětí pro udělení medailí	36
4.3	Zjišťování hmotnosti.....	36
4.4	Odhad věku	37
5	Výsledky	38
5.1	Závislost bodové hodnoty na hmotnosti	38
5.2	Závislost bodové hodnoty na věku	38
5.3	Průměrná hmotnost a bodová hodnota CIC podle věku	39
5.4	Průměrná hmotnost ulovených kňourů v průběhu roku	39
5.5	Poměr medailí u ulovených kňourů.....	40

6	Diskuze	41
6.1	Závislost bodové hodnoty trofeje na hmotnosti	41
6.2	Závislost bodové hodnoty trofeje na věku	42
7	Závěr	44
8	Literatura	45
9	Seznam použitých zkratk a symbolů	48
10	Samostatné přílohy	49

1 Úvod

Prase divoké je u nás původním druhem a nyní se vyskytuje prakticky na celém území české republiky. Obývá jak listnaté nížinné lesy, tak jehličnaté lesy ve vyšších nadmořských výškách a vyhledává místa s dostatkem vodních zdrojů. V současné době žije nočním životem, kvůli vysokému tlaku ze strany myslivců, ale i ze strany běžných náštěvníků přírody.

V dobách, kdy vládla Marie Terezie, bylo ve volné přírodě téměř prase divoké vyhubeno a jeho chov byl soustředěn do obor. Díky tomu vzniklo mnoho obor a také Obora Sedlice, na jejímž území byl proveden výzkum. Obora byla obnovena za účelem chovu zvěře pro poplatkový lov a v současnosti je jednou z nejúspěšnějších v chovu černé zvěře z hlediska síly trofejí. Bylo zde uloveno několik národních rekordů za sebou, a i v současné době je držitelem národního rekordu za nejsilnějšího kňoura uloveného v České republice, který měl 149,00 CIC.

Důvodem pro zvolení tohoto tématu pro mě bylo, že se dlouhodobě pohybuji v prostředí, kde se poplatkově loví černá zvěř. V posledních letech jsem si sama měla možnost vyzkoušet, jak náročný je odhad bodové hodnoty u živých jedinců. Zároveň jsme zaznamenali jistý trend, kdy nejsilnější kňouři měli obvykle značně menší hmotnost oproti například stříbrným a bronzovým kňourům.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda má hmotnost uloveného kňoura závislost na bodové hodnotě trofeje. Jde tedy o to potvrdit, nebo vyvrátit předpoklad, že čím je kňour menší ve zvěřině, tím má silnější zbraně. Do výzkumu byli zahrnuti jedinci, u kterých byl věk odhadnut na osm a více let. Pro praxi je tento výzkum významný v tom, že by mohl pomoci zpřesnit odhad bodové hodnoty trofeje u živých kňourů, který je velmi náročný, na základě již výše zvýšené závislosti.

Pro to, aby mohla být tato domněnka ověřena bylo nutno znát hmotnost, bodovou hodnotu a odhad věku u každého uloveného jedince. Pro měření hodnoty trofeje kňourů byla použita metoda bodování trofejí CIC, kdy všechny zbraně byly bodovány kvalifikovaným hodnotitelem Ing. Jindřichem Brožovským, který je zároveň i odborníkem v Sedlické oboře. Váha každého jedince byla zjišťována bezprostředně po ulovení a následném vyvrhnutí kusu. Věk byl odhadován na základě obroušení stoliček a podle celkového stavu chrupu. Data jsou sbírána od roku 2002, pro tuto bakalářskou práci byla

využita data z období 2002-2022, tedy za 20 let. Pro vyhodnocení výsledků této práce byly použity statistické metody.

2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zjistit, zda existuje přímý vztah mezi hmotností kňourů prasete divokého (*Sus scrofa*) a trofejovou hodnotou jejich zbraní v oboře Sedlice. Práce se zabývá vyjádřením vzájemné korelace mezi trofejovou hodnotou a hmotností sledovaných jedinců na základě archivních dat z let 2002 až 2022. Dále se bude zjišťovat, zdali má na hmotnost vliv doba, kdy byl daný kňourů během roku uloven.

3 Literární řešerše

3.1 Černá zvěř

Prase divoké (*Sus scrofa*) nazýváno též jako divočák nebo mysliveckou mluvou jako zvěř černá. V taxonomickém systému je zařazen do řádu sudokopytníků, podřádu nepřezvýkavých, čeledě prasatovitých (Bednář et al. 2018).

Je to jeden z nejvíce přizpůsobivých druhů, důkaz toho je neustálý nárůst populace i navzdory nepříznivým podmínkám (Mcclure et al. 2015) Prase divoké je jedním z autochtonních velkých savců střední Evropy, který za bezmála 100 let dokázal zvrátit svoji početnost čítající jen několik desítek kusů (Komárek 1945).

3.1.1 Obecný popis

Má korpulentní tělo s krátkými běhy. Hlava je protažena v ryj, krátký krk ji napojuje na robustní hrudník (Hromas et al. 2000). Ocas, mysliveckou mluvou označován jako píрко, bývá až 30 cm dlouhý (Bednář et al. 2018). Celé tělo je pokryto štětínami, které jsou na hřebě delší a rostou více vzpřímeně, tvoří tzv. hřeben. V zimě je srst tmavě hnědá až černá, letní srst je šedohnědá a značně řidší (Hespeler 2007). Délka těla od ryje po píрко dosahuje až 200 cm, výška v kohoutku se pohybuje kolem 115 cm, hmotností může dosáhnout i přes 200 kg. Samice, myslivecky řečeno bachyně, jsou menší než samci. Trvalý chrup je úplný, obsahuje 44 zubů, plně je vyvinut až ve 3 letech (Bednář et al. 2018). Vzorec chrupu je 3143/3143. (Hanzal 2008). Špičáky dorůstají u kňourů velkých rozměrů a nazývají se zbraně. Špičáky vyrůstající z dolní čelisti se označují jako páráky, z horní čelisti klektáky. U bachyně špičáky nedorůstají takových rozměrů jako u kňourů, nazývají se háky (Bednář et al. 2018).

Rozdíl mezi samicí a samcem nejsou příliš viditelné. Kňouři mívají kratší a širší hlavu a bachyně naopak. Bachyně jsou vzrůstem i hmotností menší než kňouři (Bednář et al. 2018). Při pozorování zvěře za dobrých světelných podmínek je nejspolehlivější znak pro rozeznání pohlaví zřetelný šourek a pyj samců a vemínko u vodících samic (Lochmann et Hanzal 1996).

Obr. č. 1: Kňour, stavba těla prasete divokého (Sus scrofa), obrázek dostupný na odkaze: <<https://www.stoplusjednicka.cz/cerne-duse-evropskych-lesu-ostrazita-prasata-divoka>>

3.1.2 Rozšíření

Černá zvěř je rozšířena téměř po celé Evropě, kromě Britských ostrovů a Skandinávie. Obývá také Asii a severní Afriku (Bednář et al. 2018). Patent vydaný Marií Terezií roku 1766 nařizoval vlastníkům loveckého práva hradit škody v lese, které způsobila zvěř. V roce 1770 bylo vydáno nařízení, které nařídilo uzavřít černou zvěře do obor. Císař Josef II., který v roce 1786 vydal patent, nařídil hubení prasete divokého jako zvěře škodné, podobně jako lišky, vlky a jiné (Vejmělek 2007). V období po druhé světové válce se prase divoké začalo ve volnosti znovu rozšiřovat, a to díky úniku z obor (Uhlenbroek 2009). Nejenže byly bourány oborní ploty, což způsobilo únik divokých prasat do volnosti, ale zároveň s východní frontou byla tlačena divoká prasata do střední Evropy (Hanzák et Veselovský 1975). Dnes se prase divoké nachází na celém území České republiky. Lze ho nalézt ve všech typech prostředí (Bednář et al. 2018).

Původním prostředím byly pro černou zvěř listnaté lesy v nížinách, kde žila denním životem (Wolf, Rakušan 1977). Díky antropogenním vlivům jako těžba, neustálý tlak vytvářený lovci i zemědělci nastala změna rytmu z denního na noční. V oborách často dochází k navrácení zpět k denní aktivitě (Vejmělek 2007).

V dnešní době černá zvěř již nemá vyhraněné požadavky na prostředí, ve kterém žije. Někdy může vyhledávat i snadné zdroje potravy, které lze najít na okrajích měst a vesnic nebo v rekreačních oblastech (Vejmělek 2007).

Obr. 2: Rozšíření prasete divokého (*Sus scrofa*) po světě, dostupné na odkaze: <https://archiv.hn.cz/c1-63376740-celosvetovy-vyskyt-prasete-divokeho>

3.1.3 Biologie

Prase divoké žije v početných tlupách, kde se nachází jedinci obou pohlaví i všech věkových tříd, jako jsou selata lončáci. Tlupa je ovládána bachyní. Osamoceně žijí pouze staří kňouři (Bednář et al. 2018). Ti si vyznačují teritoria močí a trusem, během období páření, neboli chrutí značkují i pěnou ze slin (Vejmělek 2007). Za normálních okolností nemá prase těsnější vazbu k teritoriu. Podobně jako jiné druhy spárkaté zvěře, s výjimkou srnce obecného, se pohybuje po rozsáhlejších územích. Rozlohy domovského okrsku tlupy činí podle velikosti a potravní nabídky přibližně 300 až 1000 ha. Překrývání domovských úseků je zcela normální a nevede ke konkurenčním bojům mezi jednotlivými tlupami. K výraznějšímu bránění území dochází pouze na krmelištích, na kterých se projevuje zcela neúprosné teritoriální chování. Toto chování se netýká dospělých samců, kteří ve své úloze zajistit genetickou výměnu na úrovni populací

podnikají rozsáhlé migrace (Happ 2002). V přírodě se prase divoké může dožít 8–10, výjimečně až 20 let (Červený et al. 2003).

Říje obvykle probíhá od října do ledna. V současnosti může probíhat prakticky celoročně kvůli přebytku potravních zdrojů. Kňouří mezi sebou o bachyně bojují (Bednář et. al. 2018). Velmi často dochází k vážným zraněním, která mohou skončit smrtí. Pokud není bachyně oplodněna, říje se u ní opakuje po 21-23 dnech (Vejmělek 2007).

Bachyně je plná, tedy březí, 16-17 týdnů, v průměrném vrhnu je 4-10 pruhovaných selat tzv. markazýnů (Hromas, et al. 2008). Ta jsou kojena do stáří 4,5 měsíce, kdy postupně začínají ztrácet své pruhované zbarvení (Wolf 2000). Mléčné ústrojí bachyní má 10 mléčných žláz, které vyúsťují do struků (Vejmělek 2007). V případě že bachyně přijde o svůj vrh, jde do chrutí během krátkého časového období znovu, díky tomu, že je sezonně polycyklická. Selata jsou v daném mysliveckém roce nazývána letošáky, v tom následném lončáky. Pohlavní dospělosti samci a samice dosahují v rozdílném věku. Kňourci dosahují pohlavní zralosti mezi 7. až 10. měsícem života. Bachyňky jí dosahují dříve, již v 5. až 8. měsíci života. Jsou schopny se chrutí účastnit poté, co přesáhnou cca 30 kg živé váhy, bez ohledu na jejich věk (Bednář et. al. 2018).

Pro černou zvěř je typické kalištění. Je to činnost, při které prasata navštěvují vodní zdroje a místa kde se nachází bahno, ve kterém se chladí, a to i v zimě. Kaliští se za účelem likvidace parazitů v srsti. Po kalištění vyhledají stromy nebo pařezy o které se otírají, tzv otěrkové, a vytváří na nich tzv. malovánky (Vejmělek 2007).

Obr. č. 3: *Bachyně – samice prasete divokého (Sus scrofa) kojící selata (markazíny) v zálehu, Obrázek dostupný na adrese: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/2895-prase-divoke/>*

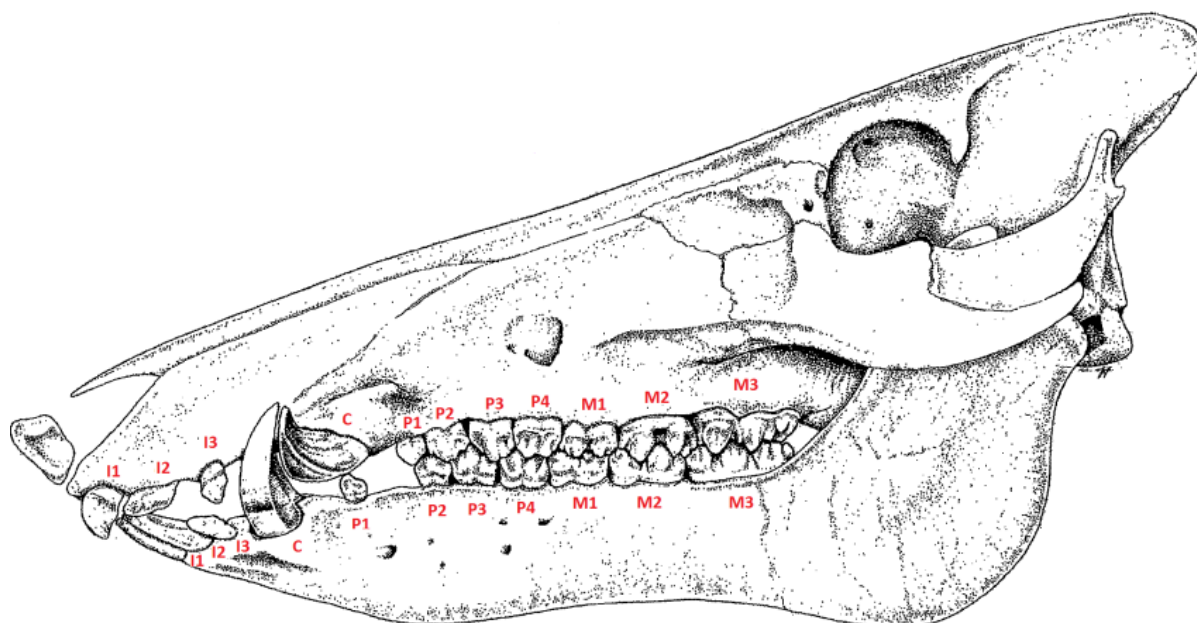
3.1.4 Potrava

Divoká prasata jsou všežravci, schopna se velmi dobře se přizpůsobit podmínkám kulturní krajiny České republiky (Spíchal 2020). Jejich žaludek je jednodukomorový (Bednář, et al. 2018). Jejich potravou jsou rostliny, nadzemní i podzemní části, semena lesních plodů, převážně žaludy, bukvice a kaštany. Vyhledávají také ořechy nebo ovoce. Konzumují také kukuřici, brambory, pšenici, oves a další zemědělské plodiny na kterých působí nezměrné škody (Wolf, Rakušan 1977). Při vyhledávání červů, brouků nebo myši působí značné škody i na travních porostech, které přitom rozrývají svým ryjem. Tento pobytový znak je označován jako buchtování. V lesních kulturách nejvíce škodí na sazenicích, které vytahují z půdy a ožirají jim kořenový systém. Černá zvěř také pomáhá přirozené obnově lesa tím, že v lesních porostech vyhledává škodlivý hmyz nebo jeho larvy a buchtováním půdu nakypří, vytvoří tak semenům lesních dřevin lepší podmínky pro klíčení (Bednář, et al. 2018).

3.1.5 Chrup

Vývoj chrupu je u obou pohlaví velmi podobný. Je možné rozlišit mléčný chrup a chrup trvalý, který tvoří celkem 44 zubů. Vzorec je 3143/3143 (Červený, Komárek, Štěrba 1999; Červený, Šťastný 2015). Ukončení vývoje chrupu se odhaduje kolem 3 roku, kdy dochází k prořezávání posledního moláru M3 (Zinoviev 2010). Charakteristickým znakem pro prase divoké jsou výrazně velké špičáky, v myslivecké mluvě nazývané zbraně. Tyto zuby mají neukončený růst, protože nemají kořeny (Malmsten, Dalin, Pettersson 2015). Špičáky vyrůstající z horní čelisti jsou nazývány v myslivecké mluvě jako klektáky, z dolní čelisti vyrůstají páráky, u bachyní jsou výrazně kratší a nazývají se háky (Červený, Šťastný 2015). Špičáky jsou bohatě zásobeny krví, díky tomu jsou schopny rychle dorůst (Miles, Gringson 1990). Během života dochází k opotřebení zubu a následně ke ztrátě skloviny a dentinu, kvůli tření při přijímání potravy. Pokud není horní špičák přítomen, uvolní se dolnímu špičáku prostor pro růst a tak může dosáhnout větší délky, než je obvyklé. Může také zapříčinit zranění dolním špičákem, kdy dojde ke snížení příjmu potravy a následně zhoršení tělesné kondice jedince (Miles, Gringson,

1990; Konjević et al., 2004; Kierdorf et al. 2004a; Kierdorf et al. 2004b; Magnell, Carter & Magnell 2007).

Obr. č. 4: Trvalý chrup prasete divokého (*Sus scrofa*) a značení jednotlivých zubů, dostupné na odkaze:

https://www.aphis.usda.gov/wildlife_damage/feral_swine/pdfs/tech-note-aging-feral-swine.pdf

3.1.6 Věkové rozdělení

Selata neboli letošáci jsou do dvou měsíců stáří pruhovaná, po půl roce se jejich barva mění na světle hnědou, v roce je srst tmavě hnědá, tedy stejná jako u dospělých kusů. Za selata se považují mláďata do 31.3. následujícího roku. Bachyňky pohlavně dospívají v 7-10 měsíci, kňourci o něco déle, tedy 8-11 měsících. Hmotnost je závislá na době kdy bachyně selata metala a na potravních možnostech, hmotnostně se pohybují mezi 10 a 40 kg (Vejmělek 2007).

Lončáci jsou selata z předešlého roku od 1. dubna. Letní srst je stříbrošedá, zimní černá nebo tmavě hnědá. Hmotnost je v listopadu zhruba 30-80 kg, podle potravních možností (Vejmělek 2007).

Kňouři ve věku do 4 let se nazývají sekáči, ve věku 5-7 let silní, nebo také dospívající kňouři, nad 8 let jsou to kňouři kapitální nebo hlavní. Hmotnost kňourů před chrutím (říjí) bývá 80-180 kg. V době chrutí mohou ztratit až třetinu své hmotnosti.

Zbarvení je velice variabilní od stříbrné, přes odstíny šedé až po sytě černou barvu, mohou mít výjimečně i světle hnědé až žluté odstíny srsti (Vejmělek 2007).

3.2 Popis sledovaného území

3.2.1 Obora Sedlice

Sedlická obora má tvar pravidelného podlouhlého šestiúhelníku, který je přes střed rozdělený na osm částí. Podél těchto dělicích linií, ale i kolem cest jsou vysázeny duby a jírovce. Obora se nachází v Blatenské kotlině s mnoha rybníky. Rozkládá se v nadmořské výšce 450-500 m n. m. (Lesy ČR 2022). Sedlická obora má výměru 255 ha, řadí se v České republice rozlohou mezi menší obory (Vejmělek 2007). Obvodová zeď má délku 6120 m, výška zdi je v průměru 2,5 m a její šířka činí 0,75 m. Na její výstavbu bylo potřeba 11475 m³ kamene. Na většině plochy je obora pokryta lesy, jak listnatými, tak jehličnatými. Na zbylé ploše se rozléhají louky i rybníky (Lesy ČR 2022).

Sedlická obora se nachází ve 3 lesním vegetačním stupni, dubobukovém. Nalézá se v lesní oblasti číslo 10, která se nazývá Středočeská pahorkatina. Průměrné roční srážky činí 598 mm za posledních 30 let, nejvyšší naměřené srážky spadaly v roce 1958 a to 818 mm, naopak nejsušší rok byl 1982, kdy srážky činily pouze 388 mm. Průměrná roční teplota je 7 °C a počet vegetačních dnů činí 155 (Vejmělek 2007).

Zvěř je zde chována za účelem poplatkového lovu. V oboře se nachází prase divoké, daněk evropský a jelen sika Dybowského. Kňouři vždy dosahují medailových hodnot. V dlouhodobém průměru 45 % trofejí zlatou medaili, 35 % stříbrnou a 20 % bronzovou. Nejvýznamnější trofej u kňoura dosahuje 149,00 CIC (Lesy ČR 2022).

3.2.2 Přírodní rezervace Sedlická obora

Přírodní rezervace se rozkládá pouze na určité části obory, její rozloha je 20, 38 ha, rozkládá se od 465 až po 483 m n m. Byla vyhlášena v roce 1985 za účelem ochrany přirozených lipových doubrav, které přecházejí k lipovým bučinám a pestrou floristickou skladbou a druhově početnou avifaunou (Albrecht ed. 2003).

3.2.2.1 Geologie

Horninový podklad je tvořen biotickým granodioritem s amfibolem blatenského typu, je součástí středočeského plutonu. V plochém hřbetu uprostřed rezervace vystupuje

pruh žilné žuly, který se táhle od západu k východu, tvoří sut'ový rozpad zejména na severním svahu. Mírné svahy terénní deprese Kamenného rybníka jsou pokryty deluviální a diluviálně soliflukční písčité hlíny s úlomky hornin (pleistocén – holocén), na dně údolí jsou překryty fluviálními hlinitými písky (holocén). Půdním pokryvem je kambizem typická kyselá, v mělkých depresích se nachází pseudoglej stagnoglejový a v okolí rybníků glej typický (Albrecht ed. 2003).

3.2.2.2 Flóra

V chráněném území se vyvinula mozaika v celku přirozených lesních porostů ptačincových lipových doubrav (*Stellario-Tilietum*) a fragmentu submontánních lipových bučin s lípou malolistou (*Tilio cordatae-Fagetum*). Ve stromovém patře převažuje lípa malolistá (*Tilia cordata*) a lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), v příměsi zde najdeme smrk ztepilý (*Picea abies*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) a dub letní (*Quercus robur*). Jako vtroušené dřeviny se zde nachází borovice lesní (*Pinus sylvestris*), habr obecný (*Carpinus betulus*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a bříza bělokorá (*Betula pendula*) (Albrecht ed. 2003).

Keřový podrost se zde nachází velmi sporadicky, objevuje se v něm hlavně bez červený (*Sambucus racemosa*) a odrůstající lipové zmlazení (Albrecht ed. 2003).

Bylinné patro je zde poměrně bohaté, nejdeme v něm mimo jiné ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*), hrachor lecha jarní (*Lathyrus vernus*), ostřici prstnatou (*Carex digitata*), o. lesní (*C. sylvatica*), lipnici hajní (*Poa nemoralis*), kostřavu různolistou (*Festuca heterophylla*), sveřep Benekenův (*Bromus benekenii*), pomněnku lesní (*Myosotis sylvatica*), svízel vonný (*Galium odoratum*), žindavu evropskou (*Sanicula europaea*), violku Rivinovu (*Viola riviniana*), v. lesní (*V. reichenbachiana*) a pitulník horský (*Galeobdolon montanum*). V místech, kde se terén snižuje se nachází souvislé porosty ostřice třeslicovité (*Carex brizoides*). Na starých lípach roste velké množství poloparazitického jmelí bílého (*Viscum album*). V Kamenném rybníku se zachovaly litorální porosty vysokých ostřic (*Caricion gracilis*), na okolních loukách převládají společenstva svazu *Molinion* s bezkolencem modrým (*Molinia caerulea*), čertkusem lučným (*Succisa pratensis*) a olešníkem kmínolistým (*Selinum carvifolia*) (Albrecht ed. 2003).

3.2.2.3 Fauna

Na území této přírodní rezervace žijí brouci charakterističtí pro přirozené lesní porosty jako například drabčík *Rugilus erichsoni*, člunkovec *Scaphidium quadrimaculatum* a roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*). Také zde byly nalezeny druhy, které se jinde v Čechách nevyskytují, bedlobytka *Boletina borealis* a hrbilka *Plectanocnema nudipes*. Byl zde zaznamenán také výskyt vši *Haematopinus apri*, která je parazitem divokých prasat (Albrecht ed. 2003).

Avifauna je v přírodní rezervaci Sedlická obora druhově pestrá s řadou druhů, které jsou striktně vázány na staré lipové porosty. Hnízdí zde datel černý (*Dryocopus martius*), žluna zelená (*Picus viridis*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), s. malý (*D. minor*), puštík obecný (*Strix aluco*), holub doupňák (*Columba oenas*), dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), v některých letech i l. černohlavý (*F. hypoleuca*) a l. malý (*F. parva*) (Albrecht ed. 2003).

V rybníce narůstá populace skokana krátkonožého (*Rana lessonae*) (Albrecht ed. 2003).

3.2.2.4 Lesní hospodaření

Přirozené listnaté porosty, které jsou prostorově a věkově diferencované (věk 200-220 let) jsou ponechány samovolnému vývoji. V mladších porostech s převahou listnatých stromů se provádějí výchovné zásahy pro zlepšení prostorové struktury. V porostech, kde je převažující dřevinou smrk, se po částech likviduje formou náseků a nahrazuje výsadbou cílových dřevin (buk, lípa). Kvůli vysoké koncentraci zvěře v oboře Sedlici je nutné veškeré výsadby a přirozené zmlazení oplotit (Albrecht ed. 2003).

3.2.2.5 Využití rezervace

Chráněné území je součástí obory již po několik staletí, dříve s jelení zvěří, v současné době se zvěří černou a dančí. Rybníky v rezervaci nejsou využívány pro chov ryb, mokřadní porosty jsou ponechávány samovolnému vývoji, louky jsou nepravidelně koseny. Pro veřejnost toto území není přístupné (Albrecht ed. 2003).

3.2.3 Historie Obory Sedlice

Obora Sedlice se nachází v katastru obce Holušice. Nalézá se na jihovýchodním svahu brdského výběžku, kde jej odděluje blatenská kotlina od jihočeské pánve. Na jižním kraji obory vede stará státní silnice zvaná „Královská“, taktéž známá pod názvy „Císařská“ nebo „Rybářská“, která je hlavní spojnicí Písku a Plzně (Vejmělek 2007).

Lokalita, kde byla obora založena, byla osídlena již v době bronzové. Důkazem jsou četné nálezy starých předmětů i objevení několika mohyl. V lokalitě se vyskytují názvy jako například „Pohřebiště“ či „Posvátný vrch“ (Vejmělek 2007).

Velkostatek Sedlice, který vlastnil od 13. století rod Bavorů ze Strakonic, opatřil oboru v letech 1735-1742 kamennou zdí. Břeněk ze Strakonic prodal dne 06. 02. 1404 prodal svým bratrům Vojtěchovi, Janovi a Leopoldovi sedlické zboží, tím je myšleno tři popluží s dvorem a s podacím kostelním právem. Od druhé poloviny 15. století byla Sedlice majetkem Mikuláše Kaplíře ze Sulevic. V roce 1505 se stal majitelem Mikuláš Malovec z Pacova, jenž velmi pravděpodobně nechal vystavět sedlickou tvrz. Tyto majetky vlastnil až do roku 1533. Jeho syn Jan prodal dvůr, tvrz, ves a další majetky Adamovi Řepickému ze Sudoměře. Ten díky přímluvě u krále Ferdinanda I. získal pro Sedlici povýšení na titul městečko. Díky tomu byla udělena Sedlici různá privilegia jako například mít městský znak, právo pečetit zeleným voskem a pořádat trhy (Vejmělek 2007).

Adam Řepický zemřel roku 1551, a protože přežil své děti, veškeré majetky převzala jeho sestra Kateřina. V tu dobu byla již provdaná za Zdeňka ze Štemberka, který vlastnil panství Blatná a Lnáře. Po jeho smrti roku 1577 jeho syn Adam odkoupil veškeré podíly od svých bratranců a tím majetek Sedlice sjednotil. Vlastnil ho až do smrti roku 1623. Pánem Sedlice byl až do roku 1676 Ignác Karel ze Štemberka. Před svou smrtí ji předal svému bratru Václavu Vojtěchovi ze Štemberka. V majetku tohoto rodu zůstala Sedlice až do roku 1708, pro své vysoké zisky byla nazývána dobrou kvočnou (Vejmělek 2007).

V letech 1708-1726 Sedlici vlastnil rod hrabat Lažanských. Adam Josef Lažanský ji prodal hraběnce Czernínové z Chudenic, která ji koupila pro svého syna Františka Antonína. Sedlici tímto připojila k velkostatku Drhově, který byl jejím majetkem d roku 1712. V roce 1739 zdělila majetky jeho roční dcera Marie Ludmila. V obecní kronice je uvedeno: „V témže roce je započato se stavbou ohradní zdi Sedlické obory, založené již

patrně v 17. století.“ V kronice je uveden rok 1746, jako rok dokončení stavby obvodové oborní zdi. Též zde bylo zaznamenáno, že mušketyři vodili zedníky v poutech, aby pracovali na oborní zdi a robotníci jim dováželi materiál. V roce 1753 se hraběnka Marie Ludmila Czernínová z Chudenic zasnoubila s augustem Antonínem Knížetem z Lobkowicz. Tímto sňatkem se Sedlice stala majetkem rodu Lobkowiczů (Vejmělek 2007).

K urychlení výstavby obor přispěl velmi i tereziánský patent roku v roce 1766, který umožňoval ve volnosti vyhubení černé zvěře jakožto škodné, tedy všemi prostředky a uložil povinnost hradit škody způsobené zvěří. V roce 1770 vydala Marie Terezie nařízení o uzavření černé zvěře do obor. Císař Josef druhý vydal patent roku 1786, který přímo zakazoval chov černé zvěře ve volnosti (Vejmělek 2007).

Prvním oborníkem se stal roku 1732 Matěj Rys. V oboře se vystřídalo mnoho oborníků, mezi poslední patří Zdeněk Kolárský, který spravoval oboře od roku 1925 (Vejmělek 2007).

Revize hospodářských plánů, která nastala roku 1868, uvádí celkovou výměru obory 440 katastrálních jiter a 885 sáhů, po přepočtu na dnešní jednotky je to 253 ha. Obora byla rozdělena na mýtní články, jenž se paprskovitě rozbíhají ze středu obory do každého rohu (Vejmělek 2007).

Největší rozmach oboře na stal koncem 19. a začátkem 20. století. Majitelem byl Jiří Kristián hrabě z Lobkowicz. V boře trávil pouze dobu největších lovů, tedy na podzim, bydlel při tom na záměčku ve Vráži. Během první světové války stavy zvěře v oboře značně poklesly. Ve 20. a 30. letech byl chov oživen. Jiří Kristián Lobkowicz zemřel tragicky. Před změnou vlastníků roku 1931 nechal postavit srub, který slouží dodnes jako lovecká chata. Roku 1937 se obora stala majetkem sestry Lidmily princezny z Liechtensteinu (Vejmělek 2007).

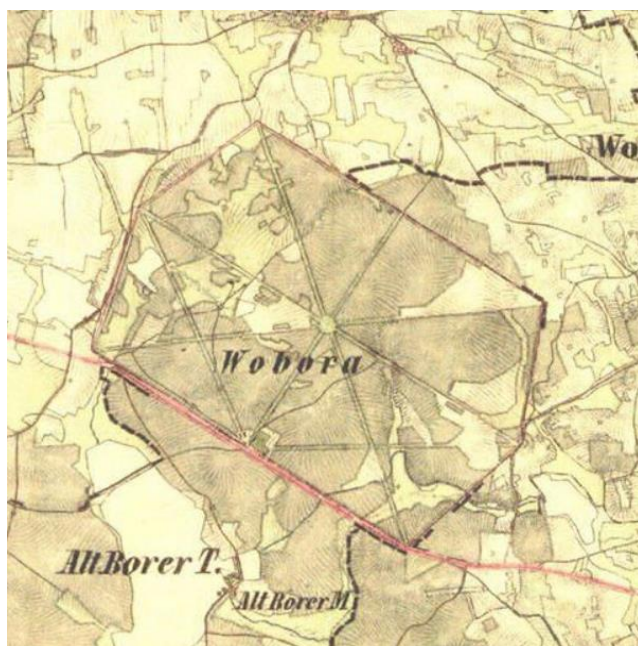
Od roku 1937 až do jara roku 1945 postoupila právo výkonu práva myslivosti doktoru Mikulejskému. Ten nechal k severní straně lovecké chaty přistavět kuchyň, koupelnu a pokoj pro služku (Vejmělek 2007).

V té době se myslivost stala opět hlavní činností a obora byla podle toho bohatě dotována. Až do konce války jezdili do obory lovit hosté z řad bývalých šlechticů nebo vyslanci z cizích států. V roce 1945 byl doktor Mikulejský odsouzen za kolaboraci a obora byla i přiléhající majetky zabavena státem (Vejmělek 2007).

Obora byla původně vybudována pro chov černé a jelení zvěře. K tomuto účelu sloužila až do roku května 1945, kdy byla oborní zeď z velké části zbořena vojáky vítězných mocností (Vejmělek 2007).

Sedlická obora se do roku 1948, nazývala Holušická obora, protože se rozkládala na katastru obce Holušice (Vejmělek 2007).

Byla obnovena pro chov černé zvěře v roce 1973. Po znovu zaplacení obory v roce 1977 byl nově zaveden chov dančí zvěře. V roce 2003 se v oboře začal nově chovat jelen sika Dybowského (Vejmělek 2007).

Obrázek č. 5: Historická mapa obory z 19. století, dostupná na odkazu:

[https://mapy.cz/19stoleti?vlastni-](https://mapy.cz/19stoleti?vlastni-body&l=1&ut=&uc=9fpdHN0&ud=&x=13.9917859&y=49.3668704&z=14)

[body&l=1&ut=&uc=9fpdHN0&ud=&x=13.9917859&y=49.3668704&z=14](https://mapy.cz/19stoleti?vlastni-body&l=1&ut=&uc=9fpdHN0&ud=&x=13.9917859&y=49.3668704&z=14)

3.3 Chov černé zvěře v oboře Sedlice

3.3.1 Hlavní zásady pro úspěšný chov (Vejmělek 2007)

1. Dobrý genetický základ, kňouři mající rodové dispozice k tvorbě silných trofejí
2. Nepřetržitý veterinární dohled nad zdravotním stavem populace a prostředí
3. Dostatek vhodného a kvalitního krmiva
4. Vypěstlost zvěře pro reprodukci a lov zralých kňourů
5. Dosažení a udržení vyvážených věkových tříd a poměru pohlaví

6. Vhodné prostředí, kde se nachází dostatek vody a krytu

3.3.2 Obnova obory a chovu zvěře

Historie Holušické obory, která skončila v roce 1945, kdy vojáci vítězných mocností a místní pytláci, zredukovali stavy zvěře v oboře tak výrazně, že při podzimním sčítání byly v oboře zjištěny pouze čtyři kusy jelena evropského. Byl tak poprvé zrušen oborní chov od založení obory v 17. století. Značný podíl na tom mělo, že se oplocení obory od jejího vzniku neudržovalo, a tak zbývající zvěř unikla mimo oboru. Po dobu 30 let se zdejší zemí hospodařilo bez ohledu na případné obnovení obory. V roce 1972 se začalo zvažovat její obnovení, ale již pod názvem Obora Sedlice (Vejmělek 2007).

Koncem roku 1972 byl vydán příkaz k obnově obory a oborního chovu zvěře podnikovým ředitelem Ing. Františkem Kalinou. 22. 06. 1973 bylo rozhodnuto a schváleno potvrzení obnovení obory, taktéž byly stanoveny kmenové stavy černé zvěře. Kmenové stavy byly vymezeny v počtu 60 ks (30 kňourů, 20 bachyní, 10 selat) do tří let po započetí obnovy. V roce 1974 ministerstvo lesního a vodního hospodářství vyhradilo Oboru Sedlice jako honitbu pro jejich vlastní účely (Vejmělek 2007).

V roce 1973, když došlo v lesním hospodářství k reorganizaci, kdy vedoucí lesní správy Miroslav Vejmelek dostal za úkol obnovit oboru a chov černé zvěře v ní. Problematika obornictví a chovu zvěře mu byla prakticky neznámá. Mnoho rad a znalostí mu předal Alois Bayernhiemer, který působil jako správce Květovské obory. Jeho odborná pomoc se uplatnila při tvorbě projektu na obnovu obory jako např. při výpočtu ročních nákladů na provoz a chov zvěře, rozmístění mysliveckých zařízení, a i pro samotný chov. Tento projekt byl následně předložen na podnikovém ředitelství státních lesů v Českých Budějovicích, kde byl 10. 04. 1973 schválen. Lesnímu závodu Strakonice bylo povoleno předat na ONV žádost, že byla obora uznána (Vejmělek 2007).

V oboře převažovali rozsáhlé smrkové mlaziny, která vznikli rekonstrukcí porostů po kůrovcové kalamitě v roce 1951, zároveň tvořili velmi vhodný kryt pro černou zvěř. Ve východní části obory se nalézali rozsáhlé vlhké lokality, prameniště a protékající náhonová voda z výše položených rybníků. Tyto lokality poskytovali zvěři dostatek vody jak na pití, tak na kalištění i v suchých letech, kdy byly srážky minimální. Staré dubové aleje a jednotlivě stojící solitérní duby a buky tvořili vhodný oborní základ, a zároveň zvěři poskytovali dostatek přirozeného krmiva (Vejmělek 2007).

Že toto prostředí je vhodné pro chov černé zvěře bylo dokázáno, když během oprav obvodové kamenné zdi zvěř procházela přes rozlohu obory, a dokonce převážnou část roku se v ní trvale zdržovala. Intenzivním krmením se v oboře podařilo zaplotit těsně před dokončením oprav provizorním plotem 11 kusů prasete divokého. Složení odchycené zvěře bylo: jeden čtyřletý kňour, jedna bachyně, dva lončáci a sedm selat. Tato tlupa vytvořila základ chovu, jedná se tedy o původní genofond. Trofej výše zmíněného kňoura byla ohodnocena v jeho 7 letech na zlatou medaili 121,1 b. CIC, tím byla potvrzena domněnka o potencionálním vzniku velmi kvalitního a nadějného chovu. Zbytek zvěře byl odchycen a dovezen z okolních lokalit nebo obor (Vejmělek 2007). Viz tabulka č.1.

	kňour	bachyně	lončák	Sele	celkem	%
místní zvěř	1	1	2	7	11	37,9
obora Květov				8	8	27,6
obora Poněšice		2		3	5	17,2
Písecké hory		1		3	4	13,8
honitba Plzeň JIH		1			1	3,4
Celkem	1	5	2	21	29	

Tabulka č.1 Složení tlupy, která vytvořila základ chovu v Sedlické oboře.

Od roku 1976 práce spojené s provozem myslivosti a péči o zvěř zajišťoval Václav Keřka, který byl vzhledem ke stále zvyšujícím nárokům na provoz jmenován odborníkem Sedlické obory 1.7.1987. V rámci výstavby mysliveckých zařízení byla vybudována aklimatizační obůrka, která sloužila pro karanténu jako prevence před přenosem nemocí u dovážených kusů. Byl zde sledován zdravotní stav, odebírali se vzorky pro veterinární vyšetření, nebo probíhal odstřel kusů, které nebyly vhodné do chovu (Vejmělek 2007)

Ke značnému narušení chovu došlo, když v roce 1976 měl být chov černé zvěře nahrazen chovem zvěře dančí. Díky znaleckému posudku pracovníků VÚLHM, kde byla detailně zhodnocena vhodnost prostředí pro chov daňka skvrnitého a prasete divokého. Výsledkem byl návrh na ponechání chovu prasat a rozdělení obory. Bylo doporučeno

ponechat východní část obory, která je vlhčí s převahou smrkových porostů, pro chov černé zvěře a západní část obory, kde převažují prosluněné listnaté lesy s větším množstvím pastevních ploch, pro zvěř dančí. Než byl tento návrh odsouhlasen ředitelstvím JčSL a realizován, byly stavy černé zvěře radikálně sníženy, odstřel se týkal i těch nejnadějnějších kusů (Vejmělek 2007).

Rozdělení obory bylo dokončeno v roce 1977, kdy byla přeplocena na dvě přibližně stejně velké části. Černá zvěř se odchytila a převezla do východní části obory o velikosti 120 ha, kde se znovu zahájil její cílený chov (Vejmělek 2007).

Pro zvýšení kvality chovu a oživení krve se od roku 1982 až do roku 1989 dováželi čtyři až šest selat z obůrky Sedloňov, která spadala pod lesní závod Opočno. Dovezená zvěř byla označována a umístěna do karantény. Dále byl do obory dovezen kňour z obce Habura u Medzilaborců, kterého ale zastřelil pytlák. Takto byly dovezeny do obory kňouři, bachyně i selata řádově v jednotkách kusů ročně (Vejmělek 2007).

Od roku 1988 se karanténní obůrka začala používat výhradně jako chovná obůrka, kde se cíleně křížila sedlická zvěř s dovezenými jedinci většinou ze Slovenska. Ze selat se vybraly nadějně kusy a hlavně kňourci, kteří byli označováni a následně převezeny do hlavní části pro chov černé zvěře. Obměnou bachyní v chovné obůrce po dvou až třech letech se prakticky zamezilo příbuzenské plemenitbě na zanedbatelnou míru. Pro udržení požadovaného množství plánovaného přírůstku se systematicky redukovali bachyně (Vejmělek 2007).

Pro kvalitní chov zvěře v oborách je velmi důležitý správný odstřel, který je důsledně a odborně prováděný místními pracovníky, kteří jsou dokonale obeznámeni se stavem a kondicí zvěře. Při průběrném odstřelu se zaměřuje na kusy, které jsou poraněné, viditelně nemocné, slabé, mají nežádoucí zbarvení nebo jsou přestárlé. Průběrný odstřel se u selat týkal hlavně kusů s nežádoucím zbarvením (žluté, světle hnědé) i přesto že nemá na kvalitu trofejí žádný vliv. Dále se zaměřuje na správný poměr pohlaví a ideální rozvržení do věkových tříd (Vejmělek 2007).

V roce 1993 byl kmenový stav zvýšen na 90 kusů (60 kňourů, 20 bachyní, 10 selat), v roce 2003 se navýšil na 100 kusů, tak aby dával možnost splnit požadovaný odstřel cca osmi kapitálních kňourů ročně (Vejmělek 2007).

Chladné a vlhké počasí kolem bodu mrazu může zapříčít uhynutí selat po narození, což výrazně ovlivňuje stavy zvěře. Bachyně šli poté znova do chrutí a selata metaly až

v červnu nebo červenci, bylo nutné je odlovit. Také nastala situace, že byl semenný rok dubů a buků a silné bachyně metaly selata v lednu a poté měli ještě druhý vrh v koncem září. Oba tyto případy byly několikrát zaznamenány (Vejmělek 2007).

3.3.3 Krmení zvěře, krmiva a vliv na kvalitu trofeje

Na sílu trofejí má kromě genetiky, která je zásadní, vliv kvalita a dostatek krmiva. Při vysoké koncentraci zvěře, jako je v oboře je nutné celoroční pravidelné a dostatečné krmení, které je rozloženo na co největší počet krmelišť. V oboře se využívají 4 hlavní krmeliště a v době po metání selat ještě dvě dočasná, i přesto nemá zvěř při krmení dostatečný klid a velmi často dochází k soubojům. Pro lepší výživu mladé zvěře vzhledem ke konkurenci bylo vytvořeny krmné ohrádky ze železných trubek s úzkými průlezy, které jsou umístěny na betonovém panelu (Vejmělek 2007).

Krmení zvěře probíhá vždy v podobnou dobu, to má vliv na její sčítání, aby se zvěř dostavila včas v plném počtu. Sčítané stavy se výrazně neliší od stavů skutečných.

V oboře byla vyzkoušena různá krmiva, jejich různé formy i kombinace, obiloviny všech druhů, šroty, mouky, těstoviny, žaludy, pečivo, granule s přidanými minerály, zelenina, rybí odpady ze zpracovny v Blatné (Vejmělek 2007).

Na základě dlouholetých pozorování i rozborů, které byly prováděny zemědělskou laboratoří v Písku, se ukázalo jako nejvíce vhodné krmit černou zvěř ječmenem a živočišnou bílkovinou, kterou zvěř přijímá ve formě zbytků ryb ze zpracovny v Blatné. Pro selata je vhodnější krmivo chleba a rohlíky, které jsou snadno stravitelné a obsahují sůl. Živočišné bílkoviny mají příznivý vliv na udržení bachyní ve vhodné fyzické kondici, na požadovaný počet selat ve vrhu a jejich následný zdravý vývoj. Denně se černé zvěři v oboře předloží až 50 kg ryb nebo jejich zbytků (Vejmělek 2007).

Při porovnání 126 trofejí kňourů z Obory Sedlice v medailových hodnotách a 34 kňourů do 110 bodů CIC byl vyvozen závěr, že pro kvalitu povrchu u páráků a klektáků i celkově na tvorbu zuboviny a její pevnost má zásadní vliv druh krmiva a zdravotní stav zvířete. Šířka páráků a obvod klektáků jsou veličiny které ovlivňuje především genetika. Rekonvalescence po úrazech a období kdy bylo zkrmováno méně kvalitní krmivo, bylo viditelné na povrchu páráků jako příčné, pórovité vruby a jejich částečným zúžením. Někdy může dojít na páráku v místě s nekvalitním povrchem k jeho ulomení (Vejmělek 2007).

Na trofeji kňoura, který byl uloven 13. 06. 1985 byla zřetelně vidět doba rekonvalescence od doby kdy byl během ledna postřelen na přední běh. Páráky měly znatelně pórovitý povrch a byly zúžené (Vejmělek 2007).

Při soubojích kňourů během chrutí může dojít k ulomení konce páráku v délce 2-4 cm od špičky. Během jednoho roku párák doroste a ulomení po ulovení kusu bude neznatelné. Méně časté je, že se párák ulomí celý nad čelistí, to může mít za důsledek deformaci trofeje v krajních případech i zhoršení zdravotního stavu kusu (Vejmělek 2007).

Hmotnost kňourů během roku může značně kolísat, po chrutí může klesnout až na 2/3 jejich původní hmotnosti. Převážná většina ulovených kňourů, kteří dosahují medailových hodnot, měla živou hmotnost pod 100 kg (Vejmělek 2007).

3.3.4 Lov kňourů, přehled lovu odchytem a odstřelem

Lov kapitálních kňourů probíhá až po jejich perfektním obeznání, protože největší kňouři ve zvěřině nejsou vždy ti s nejsilnější trofejí. Dominantní postavení na krmelišti si vybojují kňouři v dobré fyzické kondici a slabší kňoury z něj odbíjejí. Staří jedinci ve věku nad 9 let, mají chrup značně opotřebovaný a mohou mít problém rozmělnit potravu, to má za následek postupné snižování hmotnosti, mladší kňouři, jejichž hmotnost je vyšší, je proto vytlačují z krmelišť. I přes důsledné obeznávání je odlov náročný, protože kňouři většinou nechodí pravidelně na totéž krmeliště, v době chrutí je lov ještě obtížnější, protože zcela ztratí zájem přijímat potravu (Vejmělek 2007).

Pro zajištění bezpečné střelby, kvůli blízkosti státní silnice a malé rozlohy obory, se loví jen individuálně z vysokých posedů. Lov šouláním je kvůli vysokým stavům zvěře velmi náročný (Vejmělek 2007).

Když je lov úspěšný následuje předání pocty ulovené zvěři, poté je trofej preparována a následně je změřena a ohodnocena pomocí metody CIC. Výsledná bodová hodnota je porovnávána s odhadnutou bodovou hodnotou doprovodu. U živých kňourů je odhad síly trofeje velice náročný, vyžaduje to dlouhodobé zkušenosti a znalost o místní populaci. Délku páráku v čelisti ovlivňuje stáří jedince a genetická predispozice, v čelisti je nachází 1/2 až 2/3 z celkové délky páráku, jeho šířka je odhadnutelná jen z určitého úhlu (Vejmělek 2007).

V období 1973 až 1993 se ulovilo 78 kňourů, mimo lončáků, z kterých bylo 50 trofejí medailových, tj. 64,1 %. Průměrný věk ulovených kňourů byl šest let (Vejmělek 2007).

V období 1994 až 2002 se ulovilo 82 kňourů, z kterých mělo 76 medailovou hodnotu trofeje, tj. 92,7 %. Průměrný věk kňourů byl 7,5 roku (Vejmělek 2007).

Z výše uvedeného přehledu je patrné, že zvýšení věku u lovených kňourů mělo velký vliv na bodové hodnoty trofejí, které s vyšším věkem dosahovali vyšších hodnot (Vejmělek 2007).

4 Metodika

Pro účely zpracování bakalářské práce byla použita metoda hodnocení trofejí CIC.

4.1 Metoda CIC

Jedná se o mezinárodně uznávanou metodu, díky níž je možno hodnotit trofeje až třicet dní po ulovení příslušné zvěře. Příslušná komise provádí oficiální hodnocení na veřejných výstavách pod taktovkou CIC. Pro jednotlivé výstavy jmenuje komise CIC pro výstavy a trofeje jednotlivé komise, přičemž pro účely světových výstav se komise skládá ze sedmi členů, pro mezinárodní přinejmenším pětičlenná, pro národní přinejmenším tříčlenná. Mimo uvedených výstav může hodnotitelská komise, provádět hodnocení trofejí při jejich valném shromáždění. V tomto případě majitel trofeje obdrží diplom CIC, který ho zavazuje, že svou trofej musí zveřejnit minimálně na výstavě národní úrovně, aby mohla být představená myslivecké veřejnosti. Pokud byla trofej již hodnocena komisí CIC, toto hodnocení je platné a konečné. Pokud je trofej vystavována na více výstavách, přejímá bodovou hodnotu, kterou ji ohodnotili experti komise CIC na poprvé, není tedy znovu bodována, v katalogu je uvedeno místo a datum hodnocení (Klusák 2002).

Pokud je hodnocen druh zvěře, u kterého mají rohy obě pohlaví anebo šelmy, je nutno vždy uvést pohlaví jedince (Klusák 2002).

Pokud u trofeje nelze uplatnit hodnotitelskou metodu CIC, protože jí chybí určité znaky nebo jsou neměřitelné, je tato trofej považována za atypickou a takové trofeje se dále nehodnotí (Klusák 2002).

Trofeje z oborních chovů musí být v katalogu označeny, nemohou proto soutěžit společně s trofejemi z volných honiteb v soutěžní kategorii o nejsilnější světovou trofej (Klusák 2002).

4.1.1 Měření trofejí

K měření trofejí se používá pásmo, posuvné měřítko a pravítka, ke zjištění hmotnosti se využívají váhy, objem se zjišťuje vážením vytlačené vody. Když se při měření uvádí na cm, je měřeno s přesností na mm (u lebek malých šelem na 0,1mm). Při měření, kdy jsou míry uváděny v mm, měření probíhá s přesností na 0,1 mm. Hmotnosti trofejí, které jsou vážené na kg, jsou měřeny s přesností na 0,01 kg, pokud je hmotnost

uváděna v g, její přesnost se zjišťuje na 1 g. Objem trofeje, který je uvedený v ccm se uvádí s přesností na 1 ccm (Klusák 2002).

4.1.1.1 Přirážky a srážky

Při používání přirážek a srážek jsou udělovány v celých bodech, případně i v polovinách bodů (Klusák 2002).

4.1.1.2 Předmět měření a hodnocení

Předmětem předloženým k hodnocení mohou být jen skutečné části trofeje u kterých se měří jejich skutečná délka. Pokud je část trofeje odlomená, není to považováno za důvod ke srážkám bodů za vzhled a nepravidelnost trofeje, trofej proto není považována za nepravidelnou (u metody CIC) (Klusák 2002).

Netypické trofeje nejsou hodnoceny podle metody CIC, pokud pro měření netypických trofejí přímo vypracovaná metodika hodnocení CIC nebo B&C, jako je tomu například u druhu jelenec běloocasý a jelenec ušatý (Klusák 2002).

4.1.2 Pomůcky pro hodnocení trofejí

4.1.2.1 Pásma

Základním druhem je ocelové pásmo, které má šířku 5 mm a délku 150-200 cm, je opatřeno centimetrovou stupnicí po celé jeho délce, která je nadále dělena na mm. Je možné použít i pásma umělohmotná nebo textilní, která musí splňovat následující podmínky:

- Šířka pásma max 10 mm
- Stupnice po celé délce dělena na mm
- Při zvýšeném namáhání v tahu se délka pásma vůči ocelovému nesmí změnit (nutno vyzkoušet před jeho použitím)
- Před zahájením i během průběhu měření je nutno kontrolovat přesnost pásma oproti ocelovému v průběhu jeho celé délky, minimálně však ve 100 cm

Textilní a umělohmotná pásma se používají zejména pro měření obvodů růží parohů, obvodu rohů a šířky dančích lopat (Klusák 2002).

4.1.2.2 Posuvná měřítka

Pokud je měřítko určené k měření v mm musí být opatřeno noniem, který dovolí určit přesnost měření na 0,1 mm. Posuvná měřítka určená pro měření s přesností na cm, musí být vybavena stupnicí dělenou na mm, nebo minimálně na poloviny cm (Klusák 2002).

4.1.2.3 Pravítka

Určená primárně pro měření výšky kamzičích růžků. Musí mít stupnici, která je v celé délce dělena mm. K tomuto účelu byla sestrojena speciální pomůcka, která se skládá ze dvou na sebe kolmých pravítek, která jsou spojena průhledným běžcem (Klusák 2002).

4.1.2.4 Váhy

Je určena pro zjišťování hmotnosti trofeje. Pokud se váha trofeje udává v kg, váha musí vážit s přesností na 0,1 kg. Pro zjišťování objemu se využívají hydroskopické váhy, které mají přesnost vážení na 1 g (Klusák 2002).

4.1.3 Hodnotitelské tabulka

Je nedílnou součástí hodnocení každé trofeje. Uvádí se v následující údaje o lovcí, zvěři a hodnocení:

- Přesné určení druhu po případě poddruhu:
- Jméno lovce:
- Místo ulovení: honitba, okres, kraj, chovatelská oblast, případně stát
- Druh honitby: volná honitba/obora
- Datum ulovení: den, měsíc, rok
- Hmotnost uloveného kusu v kg: u spárkaté zvěře vyvrženého kusu, u šelem celková hmotnost
- Odhad věku uloveného kusu:
- Místo a datum hodnocení:
- Jméno, podpis hodnotitele, popřípadě hodnotitelské komise.

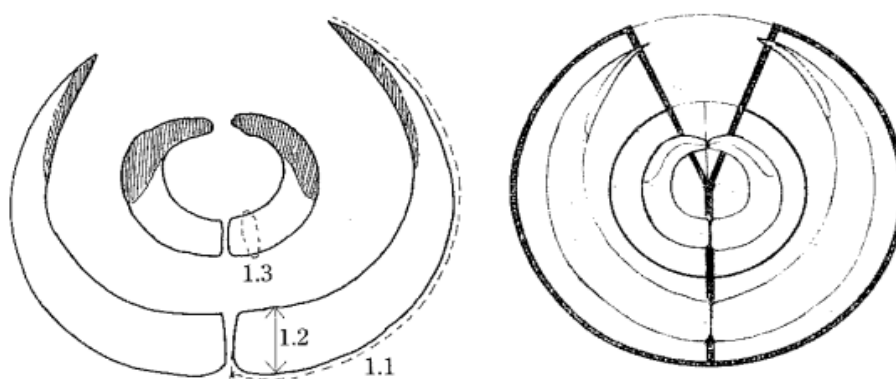
4.1.4 Nejvyšší cena CIC Grand Prix

Je udělena pouze ve výjimečných případech na požádání národní delegace. Jedná se o cenu udělenou na základě posouzení trofeje třemi členy SITJ, zda lov zvěře odpovídal etice a tradicím, respektoval zájmy ochrany druhu a zvěř která byla ulovena, byla na vrcholu svých reprodukčních funkcí (Vach 2018).

Cena Grand Prix není udělena lovcovi nejsilnější trofeje, ale zástupci národní delegace té země, kde byla trofej ulovena a kde bylo dosaženo tak významných chovatelských úspěchů (Vach 2018).

4.2 Hodnocení trofeje prasete divokého (*Sus scrofa*)

Prase divoké - *Sus scrofa* (asi 12 poddruhů)

Hodnotitelská tabulka - prase divoké

1. Hodnocený znak	měřená hodnota		koeficient	body
1.1 Délka páráku	levý	cm	průměr	cm
	pravý	cm		
1.2 Šířka páráku	levý	mm	průměr	mm
	pravý	mm		
1.3 Obvod klektáku	levý	cm	součet	cm
	pravý	cm		
2.1 Přirážky				
2.1 Přirážky za páráky			0 - 2 body	
za klektáky			0 - 3 body	
Celkem kladných bodů				
2.2 Srážky				
2.2 Srážky za vady - za úbrus			0 - 3 body	
nesouměrnost páráků			0 - 3 body	
nesouměrnost klektáků			0 - 3 body	
nepoměr mezi páráky a klektáky			0 - 1 bod	
Srážky celkem				
Výsledná bodová hodnota trofeje				

Obr. č. 5: Hodnotitelská tabulka Prasete divokého podle metody CIC, dostupná v knize:

Hodnocení loveckých trofejí zvěře (Klusák 2002)

4.2.1 Vysvětlivky k hodnotitelské tabulce – prase divoké:

4.2.1.1 Měření délek a obvodů

Délka páráku

Měří se pásmem od kořene páráku po jeho vnějším obvodu až k jeho špičce. Pokud je část páráku odlomena, měří se po hran, kde k odlomení došlo (Klusák 2002).

Šířka páráku

Měří se posuvným měřítkem v nejšířším místě páráku a přesností na 0,1 mm. Abnormální výrůstky nejsou měřeny (Klusák 2002).

Obvod klektáku

Měří se na nejsilnějším místě, pásmo se při tom nepromačkává. Abnormální výrůstky se neměří (Klusák 2002).

4.2.1.2 Přirážky

Za páráky (0-2 body)

Za dobrý úbrus, který je větší než 5 cm a jeho zbarvení je tmavohnědé až černé, lze dát každému páráku 0,5 bodu, za oba tedy 1 bod. Pokud mají páráky dobrý kruhovitý tvar je možno dát každému páráku 0,5 bodu, za oba páráky celkem 1 bod (Klusák 2002).

Pro posouzení, zda páráky dosahují kruhovitého tvaru se používá šablona, kde má vnější kruh průměr 22 cm a vnitřní 9,5 cm. Od středu kruhu je vztyčena výseč 45°, tedy 22,5 °na každou stranu od svislé osy. Při posuzování tvaru je přikládán kořen páráku svislici vnějšího mezikruží a je sledována vnější strana páráku, zda je s kružnicí rovnoběžná. Každému páráku, jehož špička přesahuje čáru výseče velkého kruhu a současně je vnější hrana páráku rovnoběžná s kružnicí šablony, lze udělit přirážku až 0,5 bodu, za oba páráky dohromady 1 bod (Klusák 2002).

Za klektáky (0-3 body)

Pokud má úbrus tmavohnědou až černou barvu, je možno udělit každému klektáku 0,5 bodu, celkem tedy 1 až bod. Za tvar je možno udělit každému klektáku 0,5 bodu. Tvar

je posuzován opět podle šablony, tentokrát podle vnitřní kružnice. Kořeny klektáků jsou přiloženy ke svislé ose vnitřního kruhu a sleduje se rovnoběžnost vnější strany klektáku s kružnicí. Pokud klektáky jsou rovnoběžné a přesáhnou výseč, která je označena 0,5, je možno každému klektáku udělit 0,5 bodu, dohromady tedy až 1 bod (Klusák 2002).

Za uzamknutí klektáku je považováno, že pokud se při posuzování kruhovitěho tvaru špičky klektáků dotýkají nebo přesahují svislici (osu) v horní části šablony, lze každému klektáku udělit 0,5 bodu, za oba až 1 bod (Klusák 2002).

V celkovém součtu lze za klektáky udělit až 3 body (Klusák 2002).

4.2.1.3 Srážky (až 10 bodů)

Za nedostatečný úbrus páráků:

úbrus páráku do 4 cm na jednom z páráku	1,5 bodu
na obou párácích	3,0 body
úbrus páráku 4,1-5 cm na jednom z nich	0,5 bodu
na obou párácích	1,0 bod
Nesouměrnost páráků v délce, šířce i tvaru	0-3 body
Nesouměrnost klektáků v délce, šířce i tvaru	0-3 body
Nepoměr mezi páráky a klektáky	0-1 bod

(Klusák 2002)

4.2.2 Bodové rozpětí pro udělení medailí

Bronzová medaile	110,00-114,99 bodů CIC
Stříbrná medaile	115,00-119,99 bodů CIC
Zlatá medaile	120,00 + bodů CIC

(Vach 2017)

4.3 Zjišťování hmotnosti

Zjištění hmotnosti kusu se provádělo na váze, která je umístěná v budově, kde se uchovává zvěřina v chladícím boxu, než si ji vyzvedne výkup. Jedná se kolejnicovou

váhu, sloužící k vážení břemene na kolejnicovém pojezdu, kvůli snadné manipulaci s celými kusy. Váha je modelu CAS CI-2001A, minimálně umí zvážit 1 kg a maximálně 150 kg. Každý rok je přesnost vážení kontrolována Českým metrologickým ústavem. Pro zavěšení zvěře na kolejnici se používají háky, které váží 1,75 kg, před vážením je jejich hmotnost vynulována.

Kňouři byli váženi po vyvrhnutí a vypláchnutí břišní dutiny vodou, aby nedošlo ke kontaminaci škodlivými patogeny a bylo možné zvěřinu prodat do výkupu. Následně se nechali okapat, poté se odvážil hák, na kterém ulovený kus visel, aby byla změřená hodnota co nejpřesnější. Kňouři byly váženy s hlavou, kůží i spárky. Hmotnost každého kusu byla zaznamenána a následně zapsána do protokolu o lovu.

4.4 Odhad věku

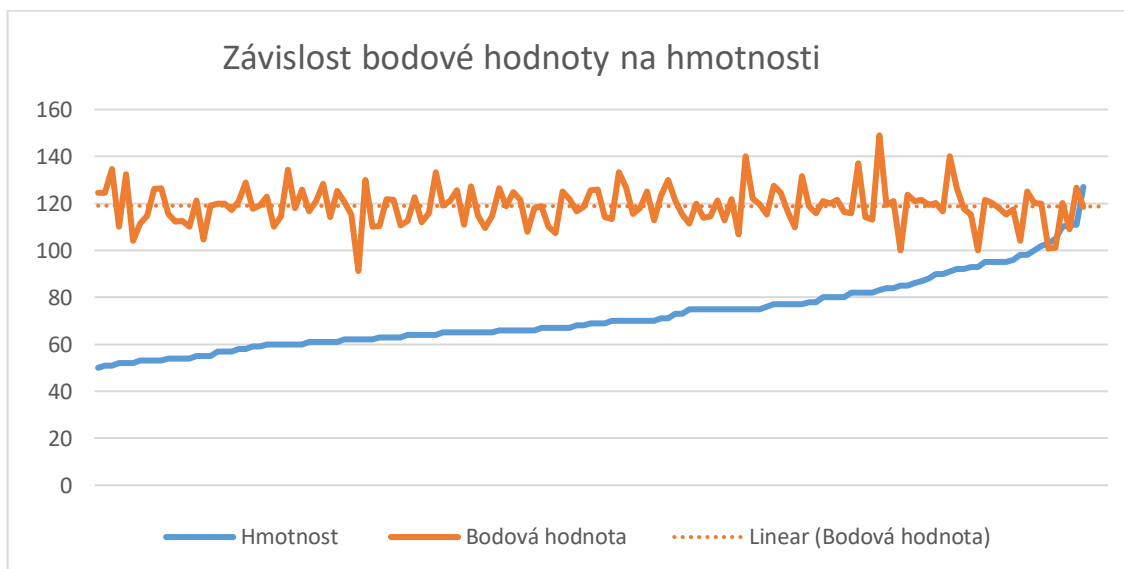
Na zjištění staří ulovených kusů byla použita metoda odhadu. Odhad se prováděl podle stavby a tvaru těla a opotřebenosti chrupu. Pro odhad věku jsou potřeba dlouholeté zkušenosti a obeznámenost s konkrétním chovem.

K odhadu věku je vhodné aby kňouři stály z boku, kdy je dobře viditelný průběh hřbetu. Linie zad se v zadní části hřbetu s přibývajícím věkem stále více propadá. Tento způsob odhadu se využívá u živých kusů před lovem. Pro zpřesnění odhadu je nejlepší jednotlivé kňoury porovnávat mezi sebou. Na odhad věku má vliv celková stavba těla, chování na krmelišti nebo v tlupě.

Na odhad věku podle chrupu se využívá spodní čelist. Na ní se hodnotí opotřebenosti a ubroušení stoliček. Pro co nejpřesnější odhad byly zhotoveny vzory čelistí kňourů, u kterých byl zjištěn přesný věk pomocí metody výbrusů dentin. Čelisti ulovených kňourů byly se porovnávány se vzory, u kterých byl zjištěn přesný věk. Na základě podobnosti opotřebenosti stoliček (molárů) byl u ulovených kňourů odhadnut věk.

5 Výsledky

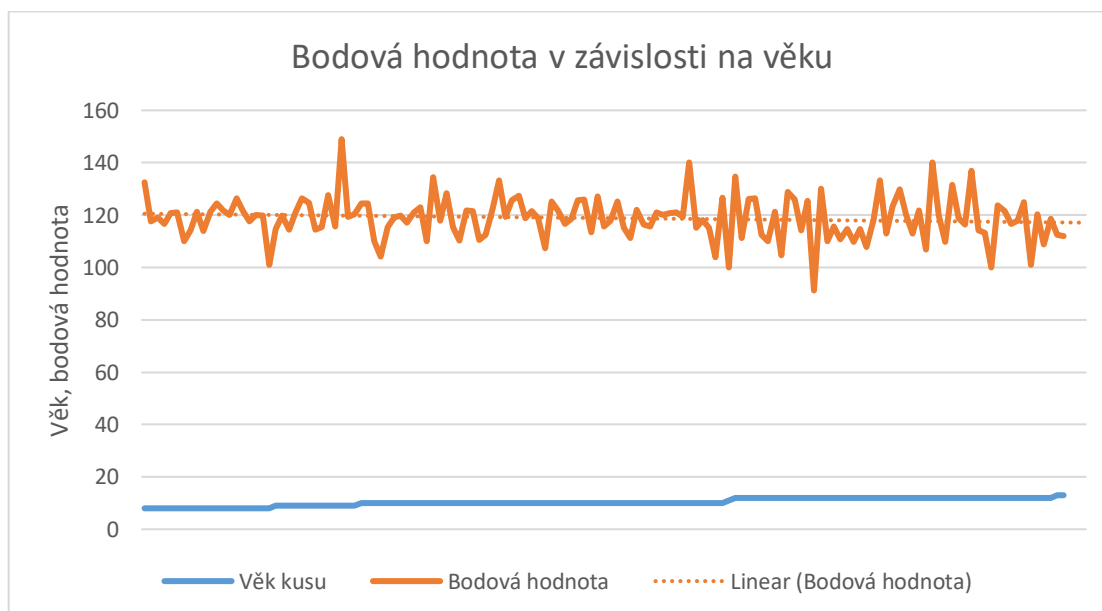
5.1 Závislost bodové hodnoty na hmotnosti

Graf 1: Trend vývoje bodové hodnoty a hmotnosti sledovaných kňourů

Poznámka: Na ose x jsou seřazeni ulovení kňourů vzestupně podle hmotnosti

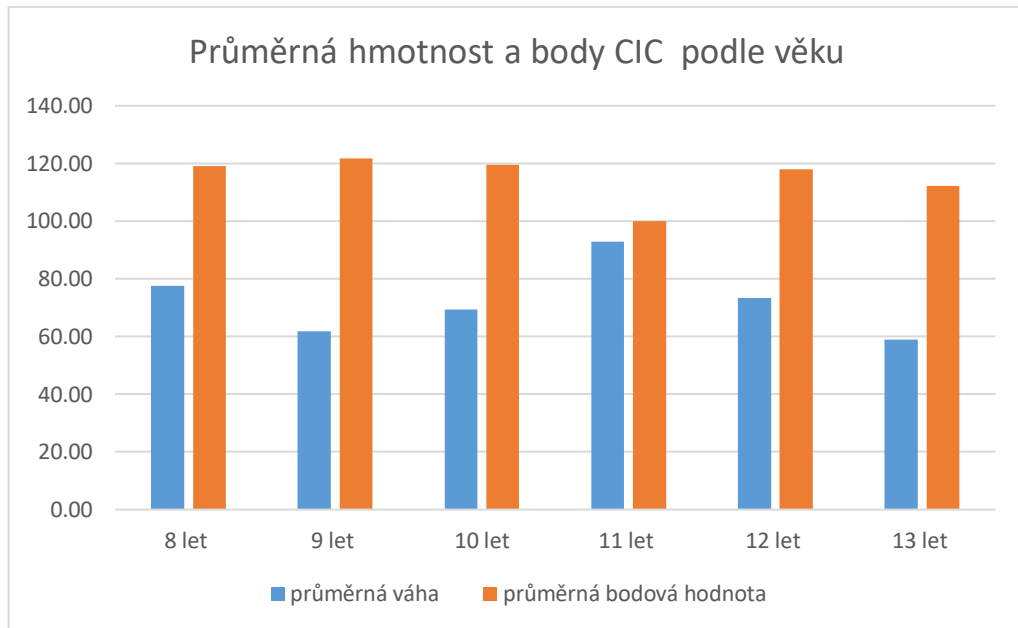
5.2 Závislost bodové hodnoty na věku

Graf 2: Trend vývoje bodové hodnoty a její závislosti na věku sledovaných kňourů

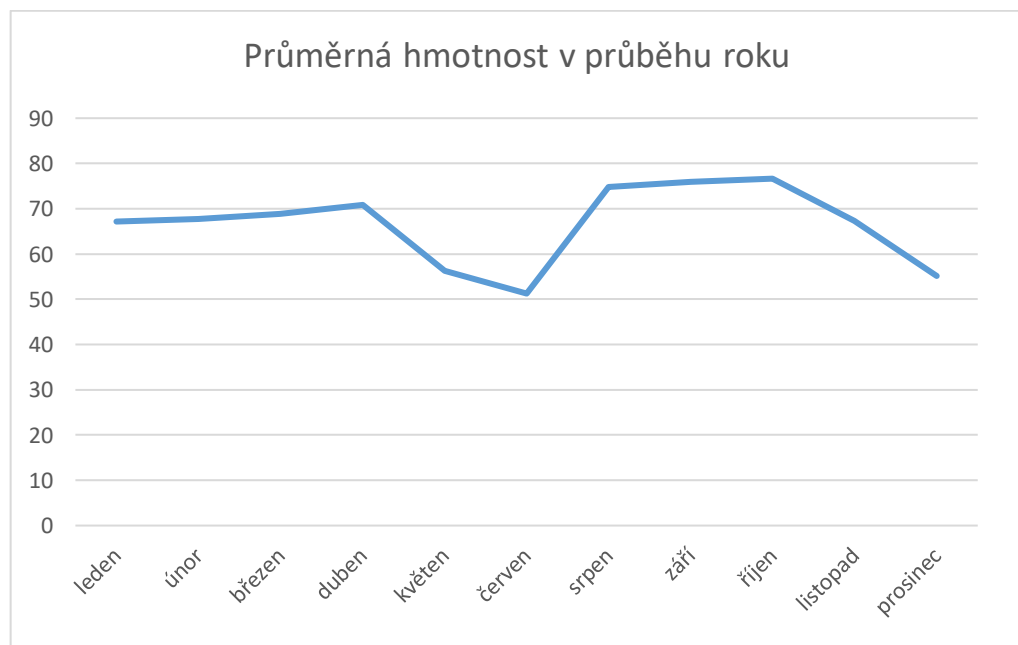
Poznámka: Na ose x jsou seřazeni ulovení kňourů vzestupně podle věku

5.3 Průměrná hmotnost a bodová hodnota CIC podle věku

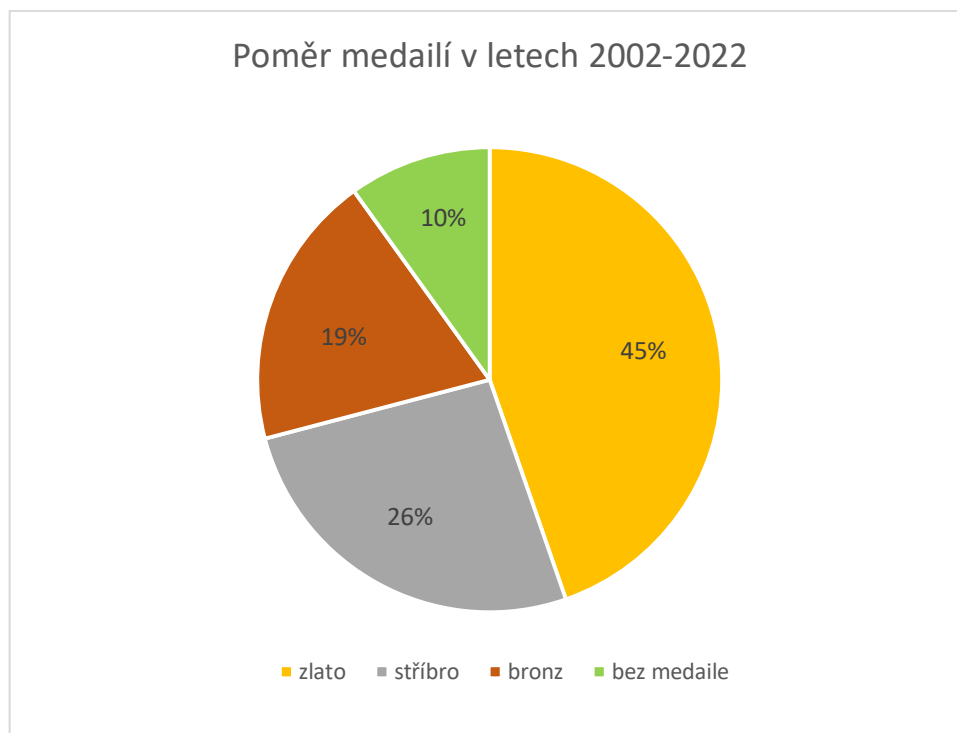
Graf 3: Graficky vyjádřená průměrná váha kusů a průměrná bodová hodnota trofejí daných kňourů v jednotlivých letech věku

5.4 Průměrná hmotnost ulovených kňourů v průběhu roku

Graf 4: Graficky znázorněná průměrná hmotnost kňourů podle měsíce, ve kterém byli uloveni

5.5 Poměr medailí u ulovených kňourů

Graf 5: Graficky vyobrazený poměr udělených medailí u ulovených kňourů v Sedlické oboře během období 2002-2022

6 Diskuze

6.1 Závislost bodové hodnoty trofeje na hmotnosti

Hlavním účelem této práce bylo zjistit, zda existuje spojitost bodové hodnoty trofejí a váhou ulovených kusů. K tomuto účelu byl vytvořený graf v kapitole 5.1. Ulovené kusy jsou zde seřazeny vzestupně podle jejich hmotnosti. Průběh linie, která znázorňuje bodovou hodnotu je značně různorodá a není možno z ní na první pohled nic vyčíst, proto byla vytvořena spojnice trendu bodové hodnoty, která viditelně nestoupá ani neklesá, a je prakticky vodorovná. Tudíž se žádnou korelaci těchto dvou veličin prokázat nepodařilo. To by potvrzovala také publikace Obora Sedlice historie a chov zvěře, jejímž autorem je Vejmělek, (2007) kde bylo zmíněno, že hmotnost a síla trofeje nejsou na sobě závislé.

Jeden z důvodů, proč se zde žádný trend neprojevil by mohl být fakt, že v Sedlické oboře se celoročně černá zvěř krmí, a proto není výkyv hmotností téměř znatelný. Díky tomu, že prasata jsou krmena pravidelně na několika krmných místech, mají dostatek klidu a možností pro to, aby se nažrali, jak silní, tak slabí kňouři.

Další faktor, který měl značný vliv na hmotnost je část roku, ve které je daný kus uloven. K znázornění trendu hmotnosti kňourů během roku byl vytvořen graf, který se nachází v kapitole číslo 5.4. Data lovu kňourů byla rozdělena podle měsíců, v každém měsíci se vygenerovala průměrná hmotnost nezávisle na bodové hodnotě. Na vytvoření tohoto grafu má značný vliv obvyklá doba lovu kňourů, nejvíce kusů se loví během podzimu a zimy, zatímco během léta je lov minimální. To by vysvětlovalo propad křivky v období května a června, kdy během těchto měsíců bylo uloveno celkem 6 kusů za celé období sběru dat. Za měsíc červenec nebyl uloven ani jeden kňour, a proto v grafu chybí úplně. Pomineme-li výkyv této křivky, který byl pravděpodobně způsoben malým množstvím dat ke zpracování, je zde vidět jistý hmotnostní trend v průběhu roku. Z grafu lze vyčíst, že hmotnost kňourů začne klesat od října a postupně se snižuje do přelomu prosince a ledna, poté se hmotnost postupně zvyšuje až do září, tento cyklus se každý rok opakuje. Důvodem poklesu hmotnosti u kňourů je chrutí, tedy období říje a páření, které obvykle trvá od října do ledna viz. 3.1.3 Biologie a 3.3.3 Krmení zvěře, krmiva a vliv na kvalitu trofeje.

6.2 Závislost bodové hodnoty trofeje na věku

Protože se závislost bodové hodnoty trofeje na hmotnosti neprokázala, a sesbíraná data byla komplexní, bylo vedlejším cílem zjistit, zda je bodová hodnota trofeje závislá na jiných veličinách, jako například na věku.

U každého uloveného kňoura byl odhadnut věk, který je nezbytný pro následné bodování kusu pomocí metody CIC. Odhad věku byl prováděn nynějším odborníkem a současně kvalifikovaným hodnotitelem metody CIC Ing. Jindřichem Brožovským, který je zaměstnancem obory více než dvacet let. K odhadnutí věku je třeba mnoho zkušeností a nejde o přesnou metodu, odhad se provádí na základě opotřeбенí stoliček a celkového stavu chrupu.

Závislost bodové hodnoty trofeje na věku je graficky znázorněna ve výsledcích v kapitole číslo 5.2. Data jsou seřazena vzestupně podle věku. Pro tento výzkum byly použity záznamy ulovených kňourů ve věkové kategorii 8 let a více, jedná se o minimální věk (odhad), od kterého se kňouří v Sedlické oboře loví. V grafu je na první pohled vidět, jak je bodová hodnota v závislosti na věku velmi rozrůzněna. Pro jednodušší čtení grafu byl přidán lineární trend bodové hodnoty, který je velice mírně až zanedbatelně klesající. Výsledek grafu je, že u kusů ulovených ve věku osmi let a více, se neprojevuje jednoznačná závislost mezi bodovou hodnotou a odhadem věku, a to i přesto, že klektáky a páráky v průběhu celého života kňourů nepřetržitě přirůstají.

Když porovnáme průměrný věk, ve kterém jsou kňouří loveni, s experimentem, který v Sedlické oboře prováděl Vejmělek (2007), a je následně popsán v jeho knize *Obora Sedlice historie a chov zvěře*, bude viditelný vliv stáří na bodovou hodnotu. V období 1973 až 1993 se ulovilo 78 kňourů, ze kterých bylo 50 trofejí medailových, tedy 64,1 %. Průměrný věk ulovených kňourů byl šest let. V období 1994 až 2002 se ulovilo 82 kňourů, z kterých mělo 76 medailovou hodnotu trofeje, tedy 92,7 %. Průměrný věk kňourů byl 7,5 roku. A v období 2002 až 2022 se ulovilo 144 kňourů, ze kterých bylo 128 trofejí medailových, tedy 90,07 %. Průměrný věk kňourů byl 10,3 roku. Zde je dobře viditelné, že nechat kňoury dostatečně zestárnout, má pro lov silných trofejí zásadní význam, ale rozdíl mezi průměrným věkem lovu 7,5 a 10,3 se v procentuálním zastoupením medailů změnil pouze nepatrně.

Jedním z důvodů, proč se v grafu neprojevila tendence rostoucí bodové hodnoty spolu s přibývajícím věkem, může být nepřesnost samotného odhadu věku, která je

poměrně velká. V případě, že bychom u každého kusu znali přesný věk, který se zjišťuje pomocí výbrusu dentin na zubech P3 nebo M3, by mohl výsledek grafu být více jednoznačný (Bádr 2018). Je také možné, že ve věku od osmi let už nedochází k tak značným přírůstkům na zbraních, aby se výše zmíněný trend projevil.

Pro lepší přehled byl vytvořen graf, který se nachází v podkapitole výsledků 5.3, kde jsou úlovky rozděleny do sloupců podle odhadnutého věku. U kňourů, kteří se nacházeli ve stejném věku byly vytvořeny průměry u bodové hodnoty a hmotnosti, a výsledek se zobrazil ve sloupcovém grafu. Z něho lze snadno vyčíst, že u ulovených kňourů v rozpětí věku 8-13 let, který u nich byl odhadnut, se nenalézá mezi věkem, hmotností a bodovou hodnotou žádný přímý vztah.

Značná odchylka sloupců hmotnosti a bodové hodnoty věku 11 let, vznikla díky tomu, že na toto stáří byl za období 2002 až 2022 odhadnut pouze jeden ulovený kňour, který je bodově velmi podprůměrný v rámci ulovených kňourů v Sedlické oboře.

Vzhledem k originalitě této bakalářské práce nebylo možné dohledat jiné práce na podobné téma, a proto nebylo možné srovnání dosažených výsledků se staršími výzkumy a případné doplnění mezer této práce. Výše uvedené výsledky se tak dají považovat za jednoznačné ukazatele prokazatelného závěru a případný úvod do podrobnější studie na toto téma. Jsou zároveň velmi charakteristické, protože sběr dat probíhal výlučně v Oboře Sedlici, nemusí být proto možné tyto výsledky aplikovat plošně a na trofejové chovy černé zvěře.

7 Závěr

Při získávání dat použitých v této práci jsem vycházela z dlouhodobých záznamů kňourů ulovených v Sedlické oboře, kde se nachází jeden z nejkvalitnějších chovů ve střední Evropě. Kňouři byli loveni prakticky v průběhu celého kalendářního roku, což mělo zásadní vliv na jejich tělesnou hmotnost, kdy v měsících od října do ledna nastával značný pokles jejich hmotnosti kvůli říji. To bylo jedním z hlavních příčin, proč se v této populaci nepodařilo prokázat žádná přímá závislost mezi hmotností ulovených kňourů a bodovou hodnotou jejich trofeje. Na to, aby ulovené kusy měly vysokou bodovou hodnotu má nejzásadnější vliv to, aby mohli kňouři věkově dozrát a ideálně byli loveni, když přesáhnou věkovou hranici osmi let. Dalšími ovlivňujícími faktory jsou intenzita krmení, jeho složení a také genetický základ chovu. Jejich hmotnost se primárně odvíjí od měsíce, ve kterém byli uloveni, popřípadě podle jejich postavení v rámci hierarchie na krmelištích.

Protože data, které poskytli lesy České republiky, o kňourech ulovených v Sedlické oboře byly velmi komplexní, bylo možno zjistit do jaké míry je bodová hodnota trofeje závislá na věku ulovených kňourů. Do výzkumu byli zahrnuti kňouři, u kterých byl věk odhadnut na osm a více let. Ani v tomto případě nebyla zjištěna spojitost mezi stářím uloveného kusu a bodové hodnoty trofeje. Dá se tedy obecně předpokládat, že pokud bude kňour uloven v osmi nebo dvanácti letech na sílu trofeje to nebude mít zásadní vliv.

8 Literatura

- Albrecht J., (2003): ed. Českobudějovicko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Chráněná území ČR. ISBN 80-86064-65-4, 807 str.
- Bádr V., (2018): Odhad a přesné stanovení věku ulovené spárkaté zvěře, ČMMJ, ISBN 978-80-905793-9-2, 147 str.
- Bednář V., Červený J., Dvořák J., et al., (2018): Penzum: myslivost pro teorii a praxi. XV. vydání. Praha: Druckvo, spol. s r.o., Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-36-8, 767 str.
- Červený J., Komárek V., Štěrba O. (1999): Koldův atlas veterinární anatomie. 1st edn. Grada, ISBN 8071693529, 704 str.
- Červený J., Kamer J., Kholová H., Koubek P., Martínková N., (2003): Encyklopedie myslivosti, Praha, Ottovo nakladatelství, ISBN: 80-7181-901-8, 592 str.
- Červený J., Šťastný K., (2015): Myslivecká zoologie. 1st edn. Praha: Druckvo, ISBN: 978-80-87668-14-6, 272 str.
- Českomoravská myslivecká jednota. Hodnocení trofejí Natura Viva (2005): Praha: Jiří Flégl VEGA, 2005. ISBN 80-86933-00-8.
- Českomoravská myslivecká jednota. Hodnocení trofejí Natura Viva (2009): Praha: Jiří Flégl VEGA, 2009. ISBN 978-80-869333-11-5.
- Hanzal V., (2008): Penzum znalostí z myslivosti: pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek, pro soudobé myslivce i lovce, pro sokolníky, kynology, střelce, přátele myslivosti, pro milovníky přírody, ochránce zvířat a životního prostředí. 9. vyd. Ilustrace František Liebl. Praha: Druckvo, ISBN 978-80-904056-0-8, 819 str.
- Hanzák J., Veselovský Z., (1975): Světem zvířat – Díl I. Savci. Praha, Albatros, ISBN: 13-621-KMC-75, 560 str.
- Happ N., (2002): Hege und Bejagung des Swarzwildes. Stuttgart, Franck- Kosmos Verlag, ISBN 978-3-440-15411-3, 223 str.
- Hespeler B., (2007): Černá zvěř: Myslivost v praxi. 1. Praha: Grada Publishing, ISBN 8024719312, 127 str.

- Hromas J., (2008): Myslivość. Písek: Matice lesnická s.r.o., ISBN 978-80- 86271-00-2, 560 str.
- Hromas J., Bláhovec B., Konfršt A., Kovařík J., Kučera V., Lankaš K., Mlejnek J., Novák R., (2000): Myslivość. Písek, Matice spol. s r.o., ISBN:80-86271-04-8, 491 str.
- Kierdorf U., Konjević D., Lazar P., Šehić M., Grubešić M.. (2004a): ‘Malposition and loss of the left mandibular permanent canine in a male wild boar (*Sus scrofa* L.)’, *European Journal of Wildlife Research*, 50(4), pp. 213–215. doi: 10.1007/s10344-004-0062-z.
- Kierdorf, U., Konjević D., Janicki Z., Slavica A., Keros T., Čurlík J. (2004b): ‘Tusk abnormalities in wild boar (*Sus scrofa* L.)’, *European Journal of Wildlife Research*, 50(1), pp. 48–52. doi: 10.1007/s10344-003-0035-7.
- Klusák, K., (2002): Hodnocení loveckých trofejí zvěře z celého světa. Velké Meziříčí: Suczess, 2002. ISBN 80-903104-0-0, 156 str.
- Komárek J., (1945): Myslivość v českých zemích. Praha, Čin, 347 s.
- Konjević, D., Kierdorf U., Janicki Z., Slavica A., Keros T., Čurlík J., (2004): ‘Some pathological changes in the tusks of wild boars (*Sus scrofa* L.) from Croatia and Slovakia’, *Veterinarski Arhiv*, 74(5), pp. 383–393
- Lochmann J., Hanzal V. 1996. Myslivość v obrazech. Praha, Českomoravská myslivecká jednota.
- Magnell, O., & Carter, R. (2007): ‘The chronology of tooth development in wild boar – a guide to age determination of linear enamel hypoplasia in prehistoric and medieval’, *Veterinarija Ir Zootechnika*, 40(62), pp. 43–48.
- Malmsten, A., Dalin, A. M. and Pettersson, A. (2015): ‘Caries, Periodontal Disease, Supernumerary Teeth and Other Dental Disorders in Swedish Wild Boar (*Sus scrofa*)’, *Journal of Comparative Pathology*, 153(1), pp. 50–57. doi: 10.1016/j.jcpa.2015.04.003.
- McClure, M. L., Burdett, C. L., Farnsworth, M. L., Lutman, M. W., Theobald, D. M., Riggs, P. D., ... & Miller, R. S. (2015): ‘Modeling and Mapping the Probability of Occurrence of Invasive Wild Pigs across the Contiguous United States’, *PLoS ONE*, 10(8), pp. 1–17. doi: 10.5061/dryad.vt46n.

Miles, A. E. W., Gringson, C. (1990): 'Colyer's Variations and Diseases of the Teeth of Animals', Cambridge University Press, (4), pp. 404–419. doi: 10.1017/cbo9780511565298.

Obora Sedlice – LS Vodňany. LS Vodňany [online]. Nový Hradec Králové: Lesy České republiky, 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://lsvodnany.lesy-cr.cz/obora-sedlice/>

Spíchal, L. (2020): „Reprodukční potenciál aneb když se hraboš přemnoží“, Matematika–Fyzika–Informatika, 29(3), s. 171–181. Dostupné z: <https://mfi.upol.cz/index.php/mfi/article/view/503> (Viděno: 1. březen 2023).

Uhlenbroek Ch. (2009): Život zvířat. Praha, knižní klub, ISBN: 978-80-242-2499-2, 512 str.

Vach M., (2018): Myslivost: Hodnocení loveckých trofejí z celého světa národními a mezinárodními metodami. 3. díl. Rychnov nad Kněžnou: Silvestris, ISBN 978-80-906689-1-1, 264 str.

Vach M., (2017): Hodnocení loveckých trofejí. Rychnov nad Kněžnou: Silvestris, ISBN 978-80-906689-0-4.

Vejmělek M., (2007): Obora Sedlice - historie a chov zvěře. Písek: Prácheňské nakladatelství Písek, 2007. ISBN 978-80-86566-41-2, 110 str.

Wolf R (2000) Rukověť chovu a lovu černé zvěře. Písek, Matice lesnická, ISBN: 80-86271-03-X 124 s

Wolf, R., Rakušan, C., (1977): Černá zvěř. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 204 str.

Zinoviev, A. V. (2010): 'A supernumerary permanent mandibular premolar of wild boar (*Sus scrofa* L.) from the early medieval Novgorod, Russia', International Journal of Osteoarchaeology, 20(5), pp. 586–590. doi: 10.1002/oa.1075

9 Seznam použitých zkratk a symbolů

CIC – Conceil International de la Chasse (metoda hodnocení trofejí)

JčSL – Jihočeské státní lesy

ONV – Okresní národní výbor

VÚLHM – Výzkumný ústav lesního hospodaření a myslivosti

10 Samostatné přílohy

Kat. čís.	Evid. čís.	Jméno lovce	Honitba	Typ honitby	Okres	Rok ulov.	Věk trofeje	Celkem bodů	Medaile	Místo hodn.
2399	00074	Schoisswohl W.	Sedlice	obora	ST	2005	12	133,25	I.	LnL 2005
2400	00027	Hradský A.	Budyně	obora	ST	2003	07	128,30	I.	LnL 2005
2401	00029	Seubert P.	Sedlice	obora	ST	2004	10	127,90	I.	LnL 2005
2402	00057	Jelínek V.	Jamný	volná	PI	2003	09	127,45	I.	LnL 2005
2403	00076	Durst J.	Lhotky	volná	KO	1993	05	126,30	I.	LnL 2005
2404	00068	Kalenda B.	Vizovice	volná	ZL	2002	09	124,75	I.	LnL 2005
2405	30094	Ninč V.	Sedlice	obora	ST	2001	00	124,35	I.	Lv2003
2406	30097	Langr V.	Sedlice	obora	ST	2002	00	123,90	I.	Lv2003
2407	00007	Antoš R.	České Lhotice	volná	CR	2003	05	123,60	I.	LnL 2005
2408	00031	Opplt P.	Ratněvice	volná	BN	2001	06	123,35	I.	LnL 2005
2409	00065	Tulach J.	Světlá	volná	LI	2002	06	122,55	I.	LnL 2005
2410	00034	Rozporka L.	Kunžak	volná	JH	2004	08	122,55	I.	LnL 2005
2411	30091	Řehoř F.	Poněšice	obora	CB	2001	07	122,20	I.	HI 03
2412	30080	Řehoř F.	Poněšice	obora	CB	2001	07	122,20	I.	HI 03
2413	00008	Řezníček L.	Libavá	volná	OL	2001	07	121,65	I.	LnL 2005
2414	00054	Mácala J.	Buchlov	volná	UH	2000	08	121,35	I.	LnL 2005
2415	00055	Osička A.	Bulhary	volná	BC	2000	07	120,65	I.	LnL 2005
2416	00045	Procingr M.	Židlochovice	volná	BO	2005	07	120,55	I.	LnL 2005
2417	30098	Dvořák O.	Sedlice	obora	ST	2003	00	120,40	I.	Lv2003
2418	00078	Zapalač J.	Pakšice	volná	UH	2001	08	120,30	I.	LnL 2005
2419	00072	Vach M.	Lhotky	volná	KO	1993	09	120,30	I.	LnL 2005
2420	00001	Heller M.	Kubačka	volná	LT	2002	07	120,10	I.	LnL 2005

Příloha č. 1: Tabulka kňourů ulovených v oborách i ve volnosti z mezinárodní přehlídky trofejí Naruta Viva 2005, zdroj: ČESKOMORAVSKÁ MYSLIVECKÁ

JEDNOTA. Hodnocení trofejí Natura Viva 2005

Prase divoké (*Sus scorfa*), tusker, Keiler, le sanglier
obora, game preserve, Wildgehege, la réserve clôturée

K.Č.	E.Č.	Druh zvěře	Lovce	Název honitby	M.H.	OKR.	Rok lovu	H	V	Body CIC	Medaile
965	94	kňour	Blašák Viktor	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	10	125,90	I.
966	103	kňour	Procingr Josef	Moravský Krumlov	Lysá n/L	ZN	2006	O	8	125,85	I.
967	93	kňour	Malý Jaroslav	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	10	125,60	I.
968	96	kňour	Stampfl Georg	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	9	124,70	I.
969	92	kňour	Salva	Sedlice	Lysá n/L	ST	2003	O	10	123,10	I.
970	95	kňour	Stampfl Georg	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	10	121,45	I.
971	97	kňour	Poletín Jiří	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	8	119,00	II.
972	99	kňour	Kozák Stanislav	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	10	115,40	II.
973	98	kňour	Kaiser Karel	Sedlice	Lysá n/L	ST	2009	O	10	110,10	III.

Příloha č. 2. Tabulka kňourů ulovených v oborách z mezinárodní přehlídky trofejí Naruta Viva 2009, zdroj: ČESKOMORAVSKÁ MYSLIVECKÁ JEDNOTA. Hodnocení trofejí Natura Viva 2009

kňour	Obora Sedlice	obora	Alexander Ježík	2012	121,65	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Georg Stampfl	2012	121,40	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Marian Krenželak	2015	121,35	I.
kňour	Bulhary	obora	Schneider Stefan	2010	121,30	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Karel Kaiser	2012	121,25	I.
kňour	Bulhary	obora	úhyn	2011	121,20	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Georg Stampfl	2010	121,00	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Petr Davídek	2009	120,90	I.
kňour	Obora Sedlice	obora	Petr Ondrášek	2015	120,85	I.
kňour	Moravský Krumlov	obora	Prskavec Franz	2014	120,80	I.

Příloha č. 3. Tabulka deseti nejlépe hodnocených kňourů ulovených v oborách z mezinárodní přehlídky trofejí Naruta Viva 2015, zdroj: Katalog trofejí Natura Viva – Výstaviště Lysá nad Labem 2015

Trofeje z obor								
9/1	0865075	Novák Jindřich	Obora Sedlice	0	.029	2020	145,28	I.
9/2	0865073	Jiruška Milan	Obora Sedlice	0	.029	2020	142,05	I.
9/4	0865074	Kaiser Karel	Obora Sedlice	0	.029	2021	131,26	I.
9/5	0865071	Bukovjan Karel	Obora Sedlice	0	.029	2016	130,59	I.
9/7	0865072	Zeus Vladimír Ing.	Obora Sedlice	0	.029	2017	125,45	I.

Příloha č. 4. Tabulka nejlépe hodnocených kňourů ulovených v oborách z mezinárodní přehlídky trofejí Naruta Viva 2021, zdroj: Katalog trofejí Natura Viva – Výstaviště Lysá nad Labem 2021

Ústřední hodnotitelská komise
Česká republika
Hodnotitelská tabulka

pro ohodnocení význačné trofeje. Tuto tabulku, vystavenou členem Ústřední hodnotitelské komise, je povinna osoba vyvážející význačnou trofej z České republiky do zahraničí, v souladu s ustanovením § 6 odst. 3) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění

Poř. číslo / č. hodnotitele / rok	Prase divoké (Sus scrofa)		Číslo plomby trofeje		
I. Hodnocení znak	měřená hodnota				koeficient
1.1 Délka páráku	levý (cm) 24,7 pravý (cm) 23,8	průměr (cm) 24,25		1	24,25
1.2 Šířka páráku	levý (mm) 37 pravý (mm) 33,3	průměr (mm) 35,15		3	105,45
1.3 Obvod klektáku	levý (cm) 7,4 pravý (cm) 7,4	součet 14,8		1	14,8
2.1 Přirážky					
2.1.1 Přirážka za páráky				0 - 2 body	2
Přirážka za klektáky				0 - 3 body	2,5
Celkem kladných bodů					149
2.2 Srážky					
2.2.1 Srážky za úbrus				0 - 3 body	0
Srážky za nesouměrnost páráků				0 - 3 body	0
Srážky za nesouměrnost klektáků				0 - 3 body	0
Srážky za nepoměr mezi páráky a klektáky				0 - 1 body	0
Celkem srážky					0
Výsledná bodová hodnota trofeje					149
Bodové hranice	Zlatá	120	Stříbrná	115	Bronzová 110

Lovec - (vlastník trofeje)	Příjmení, jméno, titul	Vlček Zdeněk . JUDr.
Místo ulovení	Kraj	Jihočeský
	Okres	Strakonice
	Obec z rozšířenou působností	Blatná
	Číslo honitby	
	Název honitby	obora Sedlice
Hodnotitel	Příjmení, jméno, titul	Feuerisel Josef Doc. Ing. Ph.D.
	Číslo	Razítko a podpis
Hmotnost (kg)		
Věk	9	
Datum ulovení	12.8.2016	
Číslo trofeje		
Hodnocení	Místo	Lysá nad Labem
	Datum	26.5.2017

Poznámka: Výsledná bodová hodnota v bodech CIC, podle metodiky Mezinárodní myslivecké organizace, není určující pro tvorbu ceny za odlov zvěře.

Příloha č.5: Hodnotitelská tabulka současného národního rekordu v kňourovi, který byl uloven v roce 2016, zdroj: Archiv trofejí Obory Sedlice